

Møte mandag den 16. juni kl. 21.10

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr. 40):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter (Innst. O. nr. 129 (2002-2003), jf. Dokument nr. 17 (2002-2003))
2. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven) (Innst. O. nr. 128 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 76 (2002-2003))
3. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Signe Øye, Karin Andersen, Magnhild Meltveit Kleppa, Anita Apeltun Sæle, Kari Lise Holmberg og Per Sandberg om lov om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (Tiltak for å sikre kjønnes like formelle rett til skilsmisse) (Innst. O. nr. 132 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:122 (2002-2003))
4. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek (Innst. O. nr. 125 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 82 (2002-2003))
5. Innstilling fra utenrikskomiteen om lov om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe (Innst. O. nr. 131 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 91 (2002-2003))
6. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven (Dublin II-forordningen) (Innst. O. nr. 130 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 95 (2002-2003))
7. Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i petroleumsskatteloven mv. (Innst. O. nr. 123 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 92 (2002-2003))
8. Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivinga mv. (Innst. O. nr. 122 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 93 (2002-2003))
9. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Odelstingets møte i kveld – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Karin Andersen (SV): Jeg foreslår Heidi Grande Røys.

Presidenten: Heidi Grande Røys er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Heidi Grande Røys anses enstemmig valgt som settepresident for Odelstingets møte i kveld.

S t a t s r å d L a i l a D å v ø y overbrakte 5 kgl. proposisjoner (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter (Innst. O. nr. 129 (2002-2003), jf. Dokument nr. 17 (2002-2003))

Berit Brørby (A): Jeg viser til debatten i Stortinget tidligere i kveld og skal nå bare gi noen korte kommentarer til noen punkter.

Utvalget som ble nedsatt av Presidentskapet den 9. januar i år, ble i sitt mandat spesielt bedt om å vurdere gjeldende ordning med såkalt ventelønn eller førtidspensjon. Utvalget foreslår at vi fortsatt skal ha en slik ordning, og peker på at den formen for ventelønn/førtidspensjon vi har, er fleksibel og gjør at ytelsen kan innvilges til dem som har størst behov for den. Det foreslås samtidig at betegnelsen på ordningen endres til ventegodtgjørelse.

Noe av kritikken som har oppstått i forhold til den ordningen vi har hatt, skyldes at praksis var relatert til mottakerne som i stor grad var førtidspensjonister. Denne praksisen passet ikke uten videre like godt i forhold til yngre søkere. Dette har pensjonsstyret sett og gjort noe med ved utarbeidelse av nye retningslinjer. Hovedvekten i de endringene pensjonsstyret har vedtatt, og som utvalget og Presidentskapet støtter, er lagt på bedre oppfølging og kontroll, og avkortingsreglene i forhold til annen inntekt er vesentlig skjerpet.

Utvalget foreslår for øvrig at det utredes alternative modeller for organisering av pensjonsstyret, der det bl.a. vurderes en organisering med deltakelse av eksterne medlemmer.

I innstillingen fremmer Presidentskapet forslag til endringer i pensjonsloven som følger opp forslagene om avkorting i ventegodtgjørelsen i forhold til annen inntekt, jf. § 7. Avkorting skal skje dersom «annen årsinntekt overstiger 1/12 av stortingsrepresentantenes faste godtgjørelse».

Videre foreslås at de som mottar pensjon eller ventegodtgjørelse fra Stortinget, og som møter på Stortinget som vararepresentanter, skal få en avkorting i frammetegodtgjørelsen tilsvarende det de får utbetalt i pensjon eller ventegodtgjørelse.

Med dette anbefales Presidentskapets enstemmige innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1 (Votering, se side 1022)

S a k n r . 2

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven) (Innst. O. nr. 128 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 76 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikkordskifte etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Trond Giske (A) (ordfører for saken): Det er ingen grunn til å ha noen lang debatt om denne saken. Vi har nettopp unnagjort en debatt om alle hovedtrekkene i barnehagepolitikken i forbindelse med stortingsmeldingen. Jeg vil bare henvisse til merknadene fra de ulike partiene i Innst. S. nr. 250. Det gjelder også for gjennomføringen av denne loven.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2 (Votering, se side 1023)

S a k n r . 3

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Signe Øye, Karin Andersen, Magnhild Meltveit Kleppa, Anita Apelthun Sæle, Kari Lise Holmberg og Per Sandberg om lov om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (Tiltak for å sikre kjønnenes like formelle rett til skilsmisse) (Innst. O. nr. 132 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:122 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til Kristelig Folkeparti og 5 minutter til hver av de øvrige gruppene.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Eirin Faldet (A) (ordfører for saken): La meg innledningsvis gi forslagsstillerne ros for å ha fremmet forslag om å endre lov om ekteskap, slik at loven sikrer kjønnenes like formelle rett til skilsmisse. Komiteinnstillingen er enstemmig.

La meg understreke at i Norge skal norsk lov gjelde. Det skal etter norsk lov være frivillig å gifte seg, og det skal etter norsk lov være lik rett for mann og kvinne til å

be om skilsmisse. En enstemmig komite ser med bekymring på at muslimske kvinner ikke har de samme rettighetene som menn til å tre ut av en ekteskapskontrakt. Jeg gjentar: I Norge er det norsk lov som skal gjelde. Et enstemmig odelsting kommer i dag til å vedta en nødvendig endring i ekteskapsloven, som bl.a. sier:

«Hver av brudefolkene skal hver for seg erklære på ære og samvittighet at ekteskapet blir inngått av egen fri vilje, og at de anerkjenner hverandres like rett til skilsmisse.»

Det er tydeligvis en nødvendig lovendring i vårt etter hvert så flerkulturelle samfunn. Jeg viser med dette til en enstemmig innstilling.

Afshan Rafiq (H): I Norge i dag finnes det et mangfold av trossamfunn. Det er derfor behov for å sette søkelyset på disse trossamfunnene og en del av deres praksiser, for å klargjøre og sikre kvinners rettigheter. Samtidig som religionsfrihet er et viktig prinsipp for enhver demokratisk stat, og diskriminering av religiøse minoriteter er forbudt både ifølge FNs menneskerettighetskonvensjon og nasjonal lovgivning, skal kvinners rettigheter sikres både gjennom Kvinnekonvensjonen og likestillingsloven i Norge. Kvinneundertrykking innenfor noen trossamfunn kan derfor ikke aksepteres.

Selv om det er slik at Koranen aksepterer ikke-muslimske lands lover, blir det i praksis lett en konflikt. Det er slik at både islamsk rettspraksis og norsk lov gir kvinner rett til skilsmisse. Ifølge den norske ekteskapsloven gjøres det imidlertid ikke forskjell på kjønnene, slik saksordføreren også var inne på, når det gjelder retten til å søke å oppnå skilsmisse. Men dette er ikke tilfellet i islam. Her vil kravene som stilles til både kvinner og menn i forbindelse med en skilsmisse, variere.

De fleste ekteskap inngått i utlandet anerkjennes og registreres også i Norge, så sant de ikke strider mot den norske ekteskapsloven. Minoritetskvinner med muslimsk bakgrunn som kommer til landet gjennom familiegjenforening og har bosettingstillatelse, kommer også inn under den norske ekteskapsloven, selv om de har inngått ekteskap i utlandet etter islamsk rettspraksis. For mange av disse kvinnene er det imidlertid ikke enkelt å bryte ut av uønskede ekteskap, ettersom de ved siden av den norske ekteskapsloven må forholde seg både til sharia og til utlendingsloven. Komplikasjonene dette kan medføre, gjør at mange kvinner ikke finner at de har noe annet valg enn å bli i ekteskapet, som er til skade både for dem selv og eventuelle barn.

Hvis skilsmissen blir et faktum, er det for mange troende muslimske kvinner ikke nok å avslutte ekteskapet kun i henhold til den norske skilsmisseloven. De ønsker også å avslutte ekteskapet i forhold til islamsk rettspraksis. Problemet er at de ikke får islamsk skilsmisse. Denne situasjonen oppstår når ekteparet er uenige og mannen nekter å gi religiøs skilsmisse. Det er fullt mulig å bli skilt etter norsk lov selv om ikke begge parter er enige, mens etter islamsk rettspraksis må kvinnen i de fleste tilfeller ha mannens samtykke for å skille seg. I slike situasjoner forsøker ofte imamene å megle mellom partene

for å komme til enighet, eller å få mannen til å gi kvinnen skilsmisse. Hvis et slikt forsøk mislykkes, kan hun oppsøke en islamsk domstol som enten er i hennes eget hjemland eller i England. Dette er en lang og tung vei å gå, spesielt for kvinner som er bosatt i Norge.

Her må vi arbeide for to viktige målsettinger. For det første må vi sikre lik rett til skilsmisse for kvinner som i fremtiden skal inngå ekteskap. Og for det andre må vi sørge for at de kvinner som nå får formell skilsmisse etter norsk lov, også får sin muslimske ekteskapskontrakt brakt til opphør.

En samlet komite understreker at det er viktig med en skriftlig melding fra fylkesmannen om skilsmissevedtak til den menigheten i Norge hvor ekteskapskontrakten har blitt inngått, slik at denne menigheten er orientert og kan bidra til å opphøre den muslimske ekteskapskontrakten som de har stått ansvarlig for. Et av problemene er at de muslimske menighetene i Norge ikke har myndighet til å godkjenne norske skilsmissevedtak eller innvilge islamsk skilsmisse. De er altså bare gitt vigselfrett.

Jeg vil understreke at dette er en meget komplisert sak, som ikke fullt ut kan løses av norske myndigheter alene, bl.a. i lys av religionsfriheten i vårt land. Det betyr at det påhviler de muslimske menighetene et stort ansvar for å bidra til løsninger. Jeg vil samtidig understreke at jeg tror det er helt nødvendig at Regjeringen jobber for å få til bilaterale avtaler internasjonalt om bl.a. skilsmisse, som gjør at norske skilsmisser aksepteres i opprinnelseslandene, og at muslimske kvinner som er skilt etter norske regler, ikke risikerer å bli anklaget for bigami dersom de ønsker å inngå et nytt ekteskap, fordi de fortsatt står registrert som gifte i det islamske ekteskapsregisteret.

H e i d i G r a n d e R ø y s hadde her teke over presidentplassen.

Per Sandberg (FrP): Egentlig er det et historisk forslag som blir vedtatt her i kveld, historisk fordi det er et viktig grep for å sikre begge kjønn rett til skilsmisse, og historisk fordi det er flere partier enn Fremskrittspartiet som har vist evne til å se negative følger av innvandringen til Norge.

Vedtaket som Odelstinget i dag kommer til å fatte, vil fortelle potensielle kvinneundertrykkere som kan ha til hensikt å gjennomføre tvangsekteskap, at i Norge utfører man ikke den type diskriminerende handlinger under dekke av at det er kulturelt eller religiøst betinget.

Jeg kommer ilende fra en debatt i vår statskanal, NRK. Jeg har deltatt i Redaksjon EN i kveld sammen med statsråd Erna Solberg. I det programmet skulle det også være med ei ung jente. Hun blir så truet av sin familie, at hun ikke kunne delta i debatten. Denne unge jenta hadde valgt å ta ut skilsmisse, og hun får det ikke. Derfor er jeg glad for at dette forslaget i hvert fall blir vedtatt i kveld, selv om det ikke er tidsnok. Hvis det norske storting og Regjeringen hadde tatt dette problemet på alvor, hadde de også tidligere i kveld sluttet opp om Fremskrittspartiets forslag i Stortinget.

Men det er tydelig at Fremskrittspartiet må jobbe mer aktivt for å få storting og regjering til å forstå disse unge menneskenes dilemmaer. At vi har et norsk lovverk, at vi har en norsk regjering, en norsk statsråd og et norsk storting som aksepterer den type overgrep mot unge mennesker med norsk statsborgerskap, er helt utrolig. Som en av debattantene i NRK sa i dag, det er en skamplott i det norske stortinget at vi ikke tar det mer alvorlig enn vi gjør.

I dag er det 6 000 unge mennesker som står i fare for å bli utsatt for den type overgrep. Og hva gjør vi her i Stortinget, og hva gjør Regjeringen? Jo, vi prater. Vi vil gjerne utrede, vi vil gjerne ha handlingsplaner, selv om denne debatten har vært til stede i det norske samfunnet i 30 år. Fortsatt står flertallet bare og ser på at disse unge menneskene blir utsatt for overgrep – ikke bare når det gjelder tvangsekteskap og at de ikke har rett til å skille seg, men også handlinger som fører til lemlestelse, osv., som vi har innenfor enkelte kulturer. Jeg synes det er beklagelig. Likevel må jeg få si at jeg er ganske fornøyd med at vi i hvert fall gjør et lite grep her i forhold til å stramme inn på den type praksis som vi ser innenfor mange miljøer.

Så er det jo ikke slik at Stortinget gjennom dette vedtaket peker på at dette er et generelt problem, for mange av de ekteskapene som er inngått, fungerer veldig bra og er faktisk inngått av fri vilje, og skilsmisse kan kanskje gå i orden. Mange er nok så heldige at de er i en slik situasjon også. Men jeg synes det argumentet blir altfor tynt. Ei ung jente å la den jenta som skulle være med på NRK i kveld, er for meg nok til at jeg vil bruke norsk lov. Og i motsetning til forrige taler her tror jeg at norske myndigheter kan gjøre vesentlig mer for å endre på den type praksis. Jeg tror ikke det er nok, og det holder ikke lenger, å drive og prate og debattere og tro at vi skal greie å endre holdninger innenfor dette miljøet. Det har vi holdt på med i 30 år, og nå må snart flere enn Fremskrittspartiet forstå at det ikke nytter. Det nytter heller ikke med den type klatting som vi driver på med her i kveld, eller det som Regjeringen påstår den driver på med, gjennom at en skal gjøre både det ene og det andre, men så blir det ingen resultater. Nå må vi for én gangs skyld bestemme oss for å vedta en pakke, der en rekke tiltak blir vedtatt. Det gjelder høy aldersgrense ved inngåelse av ekteskap – altså ved familiejenforening – klare meldinger om forsørgelseskrav, gjerne også med et depositum, klare meldinger om boligkrav og forbud mot ekteskap mellom fetter og kusine. Disse fire grepene alene vil bare signalmessig være nok til at vi kanskje kan redde noen av disse ungene jentene.

Fremskrittspartiet har lagt fram disse forslagene en rekke ganger, og det er beklagelig at statsråden, også i debatt med meg i kveld, påstår at hver gang vi fremmer et forslag, er det dumt. Det som er dumt, er at myndighetene og Stortinget aksepterer at unge jenter blir utsatt for den type overgrep.

Karin Andersen (SV): SV er enig i at vi gjør et viktig vedtak i dag. Som en liten kommentar til forrige taler

har jeg lyst til å si at i den grad man fremmer seriøse og ikke-diskriminerende forslag som sikrer alle kvinner som bor i Norge, likestilling, er det fullt mulig å få dem vedtatt i Stortinget, men de må være gjennomarbeidet og være slik at vi faktisk oppnår hensikten.

Jeg har lyst til å slutte meg til det innlegget som Høyres representant Afshan Rafiq holdt. Jeg oppfattet tydeligvis det innlegget annerledes enn Per Sandberg, for jeg oppfattet at Afshan Rafiq nettopp sa at her hadde de muslimske miljøene et stort ansvar sjøl. Vi vedtar nå noen lovreguleringer som jeg er ganske sikker på vil hjelpe i en del tilfeller, men det verste er på en måte å bli uglesett eller utstøtt fordi du foretar en handling som du sjøl synes at du må. Du velger jo ikke skilsmisse fordi du synes det er morsomt. Det er jo et nederlag for alle – noen av oss har prøvd det, og vet det. Det største problemet for veldig mange er lojaliteten til familien, og det at man vet at man sårer andre og gjør andre vondt med det i tillegg, er vanskelig. Og det er noe som lovgiver ikke kan lovgi seg vekk fra. Det er viktig å etablere et klima innenfor familien, innenfor menigheten, innenfor det sosiale miljøet man er en del av, som aksepterer at man av og til er nødt til å ta slike vonde beslutninger. Det vi kan gjøre, er å sikre det formelle grunnlaget for lik rett til skilsmisse, og det skal vi gjøre. Den andre jobben skal hele storsamfunnet være med på å bakke opp under.

Men det er helt riktig, som representanten Afshan Rafiq sier, at det påhviler de muslimske menighetene og miljøene et stort ansvar. Det gjelder også andre menigheter. Jeg har kjennskap til noen andre, kristne menigheter også, som er forferdelig tøffe med sine egne hvis de f.eks. vil gå til skilsmisse eller i noen av livets situasjoner velger litt annerledes enn det som er ansett som det riktige. Dette kan være veldig tøft i sosiale sammenhenger. Det kan være tøft innenfor ulike religiøse miljøer. Her må utfordringen gå til dem, at de er nødt til å anerkjenne lovlige vedtak eller lovlige forvaltningsbeslutninger som er tatt. Man må appellere til at man tar menneskelige hensyn og viser større forståelse for de vanskeligheter som enkeltpersoner kan treffe på i livet sitt.

Så jeg er veldig glad for det innlegget, og jeg er veldig glad for det vedtaket vi kommer til å gjøre i dag. Jeg er også veldig glad for at vi skal få forskriftsendringen kvalitetsikkert mot våre internasjonale forpliktelser. Jeg er helt sikker på at det går an å få på plass en forskriftshjemmel med en ordlyd som er helt i tråd med våre internasjonale forpliktelser, og at det ikke er noe problem. Og jeg er veldig glad for at vi som storting og komiteer – for å si det slik, det er jo flere komiteer inne her – har greid å behandle denne saken raskt.

Jeg synes at dette har vært veldig positivt, også fordi vi nå greier å gjennomføre denne debatten på en høvisk og respektfull måte.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Vi må sjå verkelegheita i augo, for den innhentar oss likevel. Og norsk verkelegheit for ein del muslimske kvinner er dessverre at norsk skilsmisse ikkje vert anerkjend og sett på som gyldig i familie og miljø. Det skapar sjølvstøtt problem. Og endå

verre: Mannen har ein uavgrensa og svært enkel rett til muslimsk skilsmisse, mens kvinna må gjennom ein komplisert prosedyre eller må få hans løyve til det same. Det kan gjevast i ekteskapskontrakten, men det får ho berre svært sjeldan. Dette er ikkje akseptabelt, og Kristeleg Folkeparti tek det svært alvorleg. Vi er naturlegvis ikkje for skilsmisse – det er, som Karin Andersen påpeikte, eit nederlag for alle partar – men vi er for like rettar også her.

Det er vanskeleg å unngå religiøse eller kulturelle barrierar. Her har vi likevel funne, meiner eg, ei løysing som er både enkel, gjennomførleg og sannsynlegvis effektiv. Noreg kan nemleg syta for at den opninga for likestilling som alt finst i muslimske ekteskapskontraktar og muslimske tradisjonar og lovverk, vert nytta, og at det er føresetnaden for familiesameining etter giftemål. Då tippar eg at slik likestilling kjem på plass. Eg er glad for at eit samla storting i punkt B i innstillinga krev nettopp dette.

Lat det vera klart: Vi kan ikkje ha noko parallelt, legalt lovverk som gjeld for muslimske kvinner, men ingen andre. Norsk lov gjeld alle. Norsk lov skal ikkje diskriminera. Norske reglar vert likevel misbrukte på ein kvinnefordrande måte, som kan innebera både bigami og trygdemisbruk, utan å samanlikna dei to tinga. Det er heller ikkje akseptabelt. Forslaget i punkt C i innstillinga prøver å ramma inn eller å avskjera slikt misbruk.

Eg vil råda Regjeringa til så hurtig som mogleg å få kvalitetssjekka og få på plass forskrifter i utlendingsloven som hindrar den diskrimineringa og den uakseptable, kvinnefordrande praksisen som vi har fått avdekt at nokre kvinner lever under.

Dersom vi i Noreg skal oppfylle våre menneskerettsforpliktingar, må vi treffa tiltak som gjev kvinner og menn også frå muslimske miljø lik rett til skilsmisse så vel som til å inngå ekteskap. Det er det dette forslaget er eit forsøk på. Eg trur at det vil vera effektivt. Det trur eg også fordi dei miljøa som dette skal tena, meiner det.

Til slutt: Innstillinga inneheld også forslag til ny ekteskapslovgeving, der ein kvar for seg skal erklæra ikkje berre at ekteskapet er inngått av eigen fri vilje, men også at dei godtar kvarandres like rett til skilsmisse. Dette vil vera ei hjelp for å unngå tvangsgifte – det er derfor det er slik – og for å sikra likeverd for dei som gifter seg her i Noreg. Slikt lovverk trur Kristeleg Folkeparti vil vera til hjelp og støtte for unge til å ha kontroll og råderett over eige liv. Kristeleg Folkeparti trur at lov skapar haldningar, haldningar som vert diskutabile, men sjølvstøtt på sikt. At jenter står opp og forlangar endringar, t.d. som dei vi no føreteik, viser at endringar er på veg, og at lov faktisk skapar haldningar. Det er jo det vi ynskjer for dei som strir med desse problema i dag.

Så er det sjølvstøtt at forslaga vert avklarte i forhold til internasjonale konvensjonar som Noreg er tilslutta. Det skulle elles berre mangla. Det hastar med å få på plass desse forskriftene, og eg vil oppmoda både statsråd og regjering om å syta for det utan unødige forseinkingar. Men vi må alltid ha tid til ein normal prosedyre og høyringsrunde. Den kan sjølvstøtt vera både kort og effektiv.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Signe Øye (A): Arbeiderpartiet er enig i at det er et viktig vedtak vi kommer til å fatte her i dag. Arbeiderpartiet mener at kvinners og menns rett til skilsmisse skal være lik her i landet. Derfor kan vi ikke akseptere at muslimske kvinner som har inngått ekteskap i opprinnelseslandet eller i en muslimsk menighet i Norge, ikke skal ha den samme retten til skilsmisse som f.eks. andre kvinner i Norge, eller de mennene de giftet seg med.

Det viser seg at et økende antall muslimske kvinner havner i en vanskelig situasjon når ekteskapet går i oppløsning. Etter norsk lov kan ekteskapet oppløses, men dersom mannen ikke vil gi ekteskapet den formelle avslutning som foreskrevet i islam, slik det ofte skjer på grunn av at en skilsmisse som oftest er en konfliktsituasjon, vil kvinnen fortsatt være gift etter islam.

Ekteskapet er riktignok juridisk oppløst når det foreligger en skilsmissebevilling fra fylkesmannen. Mannen er skilt og har sin frihet, men ikke kvinnen. Til tross for at de er skilt etter norsk lov, betraktes de altså fremdeles som gifte i sine egne miljøer, med de begrensninger dette gir for den ene parten, nemlig kvinnen. Dette er ikke akseptabelt.

Mannen kan inngå ekteskap på nytt, noe kvinnen ikke har tilsvarende adgang til. Mannen sitter med nøkkelen, kvinnen blir den tapende part. Dette strider imot all rettferdighet. Det er derfor Arbeiderpartiet har vært med på å fremme det forslaget som vi behandler her i dag, som alle partiene slutter seg til, og som dermed blir vedtatt.

Det lovforslaget som blir vedtatt i kveld, vil kunne hjelpe de kvinnene som gifter seg når loven er iverksatt. Men hva med alle de kvinnene som allerede er gift og vil komme opp i en skilsmissesituasjon? Det må vi også ta på alvor. Det er derfor komiteen også ber Regjeringen følge opp saken med sikte på å foreta endringer i den gjeldende norske ekteskapsloven, slik at mannen i lov eller forskrift skal kunne pålegges å medvirke til å oppfylle islamske oppløsningskriterier. Dersom en slik bekreftelse uteblir, må det medføre at han selv risikerer å være fortsatt «gift», noe som får konsekvenser i forhold til et eventuelt nytt ekteskap og ny familiegjenforening i Norge.

Til slutt: Arbeiderpartiet er ikke enig med Regjeringen i at det skal etableres et sharia-råd her i landet. Men jeg regner med at med det forslaget som vi vedtar her i kveld, er forslaget om sharia-råd lagt i skuffen. Jeg ber statsråden bekrefte det.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er ikkje så ofte at det ligg føre eit felles Dokument nr. 8-forslag fyrst, som så blir behandla veldig raskt gjennom den aktuelle komiteen, som òg kjem med ei samrøystes tilråding. Frå Senterpartiet si side er det då berre nødvendig å tilføye til det som allereie er sagt her, at vi legg vekt på for det fyrste at det skal vera lik rett til skilsmisse for kvinner og menn, og for det andre at det er norsk lov som skal gjelda for dei som bur i Noreg. Vi er litt usikre på

både kor gjennomtenkt og kor alvorleg meint det var at Regjeringa vurderte sharia-råd. Vi er iallfall no trygge på at det legg Regjeringa vekk.

Det er slik at vi kan gjera lovvedtak, og vi kan seia kva vi meiner forskrifter skal innehalda. Vi kan òg forventast at Regjeringa innser at det er ei tverrpolitisk melding frå Stortinget om at vi vil at Regjeringa skal følgja dette opp veldig fort. Vi føreset at Regjeringa set i verk det som vi kallar for «en hurtig prosedyre» for at så skjer. Men så veit vi at det å endra haldningar er eit noko meir langsiktig og omfattande arbeid. Det er noko som eigentleg skjer over veldig lang tid. Difor er vi òg inderleg klåre over at dette lovverket får betydning for dei det er aktuelt for etter at lova tek til å gjelda, men det er veldig mykje anna som her må gjerast i forhold til haldningar og kultur for at det skal vera forståing for dette vedtaket, og ikkje minst for at det òg skal skje ei haldningsendring. No har statsråden fått fleire spørsmål, og eg går ut frå at ho stadfestar at det kan ta lang tid å gjera endring i forskrifta. Men det kan òg gjerast veldig kvikt, når statsråden er positiv til det.

Haakon Blankenberg (A): Om eit par minutt skal Odelstinget behandle tiltak mot Zimbabwe på grunn av bl.a. den politikken som president Mugabe fører der. Han brukar store og enkle ord om faren i samband med framande som bur i landet. Han ser på dei som eit stort problem, og det slår meg, når eg høyrer på innlegget frå Per Sandberg, at «Mugaber» kan vi få i alle land. Eg synest det er på sin plass å slå fast det som ikkje er blitt slått fast klart nok så langt i denne debatten, at Stortinget, unnateke representanten Sandberg og venteleg Framstegspartiet, faktisk ser på innvandring og på muslimske norske statsborgarar som eit gode. Vi ser i det heile ikkje på det som eit problem. Sandberg startar med å seie at det er synd at Stortinget ikkje er einig med Framstegspartiet i at innvandring er eit problem. Ja, det fører til problem, men innvandring er ikkje eit problem. Vi støyter på konkrete problem som skal løysast. Fleirtalet i Stortinget, eit samrøystes storting, ser det ut som, vedtek konkrete tiltak her no når det gjeld likestilling. Det er eit godt steg på vegen. Det farlege er dei som slår om seg med store ord og enkle løysingar og trur at ein løyser religiøse, kulturelle og tradisjonsbundne forhold berre med store ord. Det gjer ein ikkje. Det fører til mistru, og det fører til nye fordømmar.

Statsråd Erna Solberg: La meg begynne med å si at jeg er enig med sistnevnte taler. Vi kommer veldig skjevt ut i disse diskusjonene hvis utgangspunktet vårt er at fordi vi er opptatt av likestilling, likebehandling, skal vi også være like, men ikke likeverdige. Det viktigste vi kan gjøre i en slik debatt, er å respektere at noen har andre religiøse overbevisninger enn det flertallet, eller kanskje mindretallet, i Norge faktisk har – de fleste er vel blitt så sekulære at man ikke har så mange – og at det er en respekt vi må ha. Det skaper selvfølgelig en del store problemer i et land som vårt, bl.a. skaper det et problem ved at unge og eldre kvinner opplever at deres religiøse tilhørighet gjør at de løsningene som vi har i Norge, ikke

nødvendigvis gir samme virkning for dem i hjemlandet. Det er etter min mening en oppgave for norske politikere å sørge for at vi tar deres problemer like alvorlig som vi tar andre kvinners problemer. I så måte er jeg glad for det forslaget vi har i dag, for vi tar faktisk deres problemer like alvorlig som vi tar norske kvinners problemer på likestillingsområdet alvorlig.

Så har jeg gitt uttrykk for i et brev at jeg er enig i intensjonene. Vi trenger en viss tid til å gå gjennom dette. Vi har allerede satt i gang det arbeidet, både med å be uavhengige eksperter på menneskerettighetene og lovavdelingen i Justisdepartementet foreta en grenseoppgang av dette, fordi retten til familieliv og barns rett til kontakt med sine foreldre er garantert i menneskerettighetene. Vi kan ikke bare ha familiegjennforeningsperspektivet på spørsmålet. Vi må også se hvilke ringvirkninger og konsekvenser dette har.

Vi skal utrede dette så raskt som mulig. Vi skal utforme en forskriftstekst. Vi må altså etter forvaltningsloven ha en høring på dette, og vi må faktisk også lytte til høringsinstansene når de kommer med sine uttalelser.

Så til spørsmålet om vi har lagt dette med et sharia-råd dødt. Regjeringen har aldri foreslått at vi skal opprette et sharia-råd, for det kan vi ikke gjøre. Det er faktisk noe som religiøse menigheter selv kan opprette. Det har ikke noe med å ha domsmyndighet å gjøre. For alle som bor i Norge, regulert av norsk lov, har det aldri vært et spørsmål om det. Et sharia-råd vil i stor grad fungere som en meglingsinstans. Og hvis jeg skal være ærlig, knyttet til mange av de generasjons- og kulturkonflikter vi faktisk har her i Norge for innvandrerbarn, hadde jeg ønsket en sterkere fokusering på meglingsinstanser internt i miljøene som kunne gjøre noe. I de land i Europa som har denne typen meglingsinstanser, fungerer det progressivt i forhold til islam. Det trekker med tradisjonelle, konservative islamske miljøer inn i en kontekst om å leve i et vestlig og moderne samfunn.

Jeg skjønner at jeg har provosert mange. Vi skal se nærmere på hvordan det er. Men vi kan bare opprette dette ved at de muslimske menighetene også må ta ansvar for dette. Det er jeg helt enig med Afshan Rafiq i.

Per Sandberg (FrP): La meg først oppklare en misforståelse. Jeg tror i hvert fall det var det. Jeg sa ikke i mitt hovedinnlegg, i forhold til innlegget til representanten Rafiq, noe om hva som gjaldt i de miljøene. Det jeg kommenterte i forhold til innlegget, var at jeg faktisk tror at lov kan påvirke holdning. Det hørte jeg også med interesse at en representant fra Kristelig Folkeparti sa i ettertid. Det tror jeg fortsatt på, selv om representanten Blankenborg ikke vil debattere innholdet i problemet. Jeg har mest lyst til å le av det innlegget, men jeg har lagt meg på den linje at jeg ikke skal la meg provosere av slike meningsløse innlegg. Men det er faktisk et av de grunnleggende problemene vi har i Stortinget, i Regjeringen og i den norske debatten, at Blankenborg og statsråd Solberg ikke vil debattere innholdet i problemet, men at de lytter til Fremskrittspartiet med en forutinntatt holdning som tilsier at alle forslag som vi fremmer, er dum-

me. På tross av at mange land ned gjennom Europa nå vedtar de forslagene som Fremskrittspartiet har fremmet, er de likevel dumme når de fremmes i Det norske storting.

Jeg registrerer det, og jeg synes det er synd at det er slik, for her er det snakk om en hel masse unge mennesker med norsk statsborgerskap som enten blir tvangsgiftet, kjønnslemlestet eller nektes skilsmisse, eller i verste fall sendes ut av landet som sju-åtte-niåringer for å få en oppdragelse på Taliban-skoler, for så å komme tilbake til Norge. Men det er ingen som tar hensyn til det. Jeg synes det er trist, men jeg skal love både representanten Blankenborg, statsråd Solberg og resten av Stortinget at noen munnkurv greier de ikke å sette på Fremskrittspartiet i den sammenheng. Jeg vet at før eller senere må også sunn fornuft innta plass hos statsråd Solberg, representanten Blankenborg og andre som måtte representere i det norske storting.

Jeg vil til slutt gjerne få spørre Erna Solberg om en ting i forhold til framdrift. Nå står det klart her at loven skal tre i kraft straks. Jeg lyttet til Erna Solberg. Hun har veldig lyst til å trenere hele framdriften. Det vet jeg. Aller helst hadde hun vel sett at dette forslaget ikke ble fremmet, og slett ikke vedtatt, for det burde departementet, embetsverket og Erna Solberg ha gjort selv og sittet og pludret om det et par års tid. Men nå er det nå slik at dette blir vedtatt. Og da er spørsmålet: Vil statsråd Solberg nå følge opp dette straks, og i tråd med det som faktisk skjer i en sak vi skal behandle senere i dag, som er mer omfattende enn denne, som gjelder Dublin II-forordningen? Der var det 14 dagers høring. Eller vil hun fortsatt stå fast på at hun skal trenere framdriften også i denne saken?

Karin Andersen (SV): Det er jo dumt hvis dette blir en debatt om Fremskrittspartiet, for det blir det lett i slike debatter. Men Per Sandberg er oppe og okker seg over at hver gang vi har slike debatter, påstår de andre partiene forskjellige ting om Fremskrittspartiet, og at de har en annen agenda enn oss andre. Jeg må bare si at hver gang Per Sandberg går på talerstolen, bekrefter han det inntrykket sjøl.

Forskjellen på oss og de andre er jo at de menneskene som Per Sandberg nå – prisverdig – er med på å fremme et lovforslag for som skal hjelpe, ikke hadde vært her i det hele tatt, hvis Per Sandberg hadde fått det som han hadde villet. De hadde jo ikke fått noe norsk statsborgerskap. De hadde jo ikke fått komme inn i landet engang, mens vi andre syns at det er greit. Vi vil gjerne at man kommer, men her i landet praktiserer vi altså likestilling, og vi aksepterer ikke noen forskjell på det. Der skal vi være sterke. Der skal vi ikke akseptere noe slinger. Men det er stor forskjell på det å ha en åpen holdning til innvandring og til flyktninger og asylsøkere og det ikke å ha det. Og det er der forskjellen går.

Så vil jeg også rette et spørsmål til statsråden, som hun har fått fra flere. Det er viktig også for SV at vi her får en så rask saksbehandling som overhodet mulig, innenfor de rammene som har vært nevnt her, at her er det

også noen konvensjoner som bl.a. dreier seg om barns rett til å være sammen med helst både mor og far og ha mulighet til å ha nær og tett kontakt med dem. Det er et element som må ses på når man utformer den faktiske ordlyden. Men det skulle, for å si det slik, ikke være noe til hinder for å ha en forskrift som slår fast som prinsipp at et ekteskap som inngås, skal gi lik rett til skilsmisse både til mann og kvinne, parallelt med at man har andre ordninger som gjør at man kan ta foreldreansvaret sitt for barn.

Statsråd Erna Solberg: Kanskje jeg kan begynne med å rette opp en åpenbar misforståelse, som ikke dreier seg om noe som har skjedd i salen i dag, men som åpenbart har medført at Per Sandberg har brukt ordet «dum» relativt mange ganger. Jeg har ikke på TV sagt at Per Sandbergs forslag er dumme. Jeg har ikke sagt at Per Sandberg er dum. Jeg har derimot sagt at jeg synes det er dumt at seriøse, alvorlige debatter om viktige spørsmål for innvandrere i dette landet skal ende opp i en gjørme av hvilke utgifter vi har i revidert nasjonalbudsjett knyttet til asylsøkere, eller i en diskusjon om Fremskrittspartiets generelle holdninger. Jeg synes faktisk at disse sakene nettopp bør diskuteres for innholdsarten sin, og ikke blandes sammen i veldig mange andre sammenhenger.

Så til tempoet: Vi skal gjøre det så raskt som det er mulig, men jeg kan altså ikke utstede noen garanti for hvor raskt det er, før vi kjenner til hvilke problemer vi eventuelt måtte støte på når vi går gjennom konvensjonene. Kanskje støter vi ikke på noen. Men det trenger vi altså juridisk ekspertise til å vurdere. Hvis vi ikke støter på noen problemer, er dette kurant og kan gå relativt raskt. Skulle vi støte på problemer, betyr det at vi må utforme forskrifter som ivaretar intensjonen, men som ikke er i strid med konvensjonene.

På flyktningsområdet er vi kjent med at dette kravet sannsynligvis ikke vil kunne gjennomføres, fordi kravet til å kunne få beskyttelse vil gå foran kravet om at man har krysset rett av på skjemaet for muslimsk ekteskapsinngåelse. Altså: Da er beskyttelseskravet høyerestående enn det. Det vil være relativt enkelt å komme seg videre. Vi må altså gjøre det grunnleggende arbeidet først, og det har vi allerede bedt lovavdelingen gjøre hurtig, og vi har også bedt Institutt for menneskerettigheter om å gjennomgå lovene for å få en uavhengig vurdering av det lovavdelingen gjør, nettopp for å være sikre på at det blir riktig. Det som er dilemmaet, er at en forskrift som vi måtte ha innført, ikke vil ha gyldighet hvis den støter mot lovverk eller konvensjoner som vi er bundet av. Hvis en sak prøves for retten, vil regelverket altså ikke være gyldig hvis vi ikke har laget det på riktig måte.

Vi skal gjøre det raskt, men vi har altså vedtatt en lov for å sikre demokratiet knyttet til høringsprosessen. Vi har ikke noe ønske om å trenere det. Våre partier står bak dette forslaget og har ønsket å gjennomføre det. Vi har fra departementets og min side skrevet at vi er enige i intensjonene i forslaget, og derfor er det ingen grunn til å spekulere i at det skulle bli noen form for trenering. Men jeg synes det viktige er at hvis vi vedtar dette, må vi fak-

tisk også ha et gyldig regelverk. Og det er ikke gyldig regelverk hvis konvensjoner vi har knyttet oss til, som har forrang lovmessig for dette, faktisk står i motstrid til en slik regel.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har hatt ordet to ganger før i debatten, og får no ordet til ein kort merknad på inntil 1 minutt.

Per Sandberg (FrP): Jeg synes faktisk ikke det svaret som statsråden gav i forhold til framdriften, var beroligende. Så la meg spørre litt mer konkret: Vil statsråden ha lengre høringsfrist på denne saken enn i den saken som handler om Dublin II-forordningen? Er det slik at det her skal være 6 måneders høring, eller holder det med 14 dager eller 3 uker? Eller vil statsråden tillate seg å bruke unntaksbestemmelsene i forhold til § 37 i forvaltningsloven, for det går an å gjøre unntak?

Så vil jeg bare kort gi en kommentar: Ja, det er riktig at Fremskrittspartiet har en stram innvandringspolitikk i forhold til de andre partiene, og at med vår politikk hadde kanskje mange av disse menneskene ikke vært her. Det er helt riktig. At resten av Stortinget ønsker enda større innvandring enn det som eksisterer, er også helt riktig. Det som er forskjellen, er at når mennesker har fått opphold i Norge, har norsk statsborgerskap og legalt oppholder seg i Norge, så er det i hvert fall ett parti som ivaretar deres rettigheter. Det er beklageligvis bare Fremskrittspartiet.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå side 1023)

S a k n r . 4

Innstilling frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringar i lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek (Innst. O. nr. 125 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 82 (2002-2003))

Magnar Lund Bergo (SV) (ordfører for saken): Kultur- og kirke departementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek, slik at kommunene kan samarbeide med statlige institusjoner om folkebibliotektenester. Videre blir det åpnet for forsøk der en kan gjøre unntak fra kravet om at det skal være bibliotek i hver kommune. Det blir også foreslått å endre loven slik at en kan finne alternative måter å organisere biblioteksoppgavene på regionalt nivå på, ved bl.a. å gi departementet mulighet til å gjøre unntak fra kravet om at det skal finnes et fylkesbibliotek i hver fylkeskommune. Dette blir da som et forsøksprosjekt. Videre blir kravet om at fylkesbibliotek skal være knyttet til et folkebibliotek foreslått fjernet for å gi rom for mer fleksible løsninger.

Lovforslaget som er fremmet, er mindre omfattende enn de endringene som ble foreslått i notatet som var til høring høsten 2002. I begrunnelsen for dette ble det vist

til at det er varslet en snarlig større revisjon av folkebibliotekloven som ledd i et større utviklings- og utredningsarbeid på bibliotekfeltet, herunder også spørsmålet om en ny lov som omfatter alle typer bibliotek, for å sette tanken om et sømløst bibliotek ut i livet.

Det er bred enighet i komiteen om at det må utredes nærmere hva slags virkemiddel som kan være formålstjenlige for å legge til rette for et mer samordnet og sømløst biblioteksystem. I forbindelse med høringene viste det seg å være stor motstand, særlig i forhold til å fjerne kompetansekravet til biblioteksjefer ved kommune- og fylkesbibliotek og kravet om at det skal være folkebibliotek i alle kommuner. Regjeringen har i forslaget som nå er fremmet, tatt denne motstanden til etterretning og har inntil videre valgt å beholde kompetansekravet og regelen om bibliotek i hver kommune. Det er komiteen godt fornøyd med.

Et annet forslag er forslaget om å innføre en lovhjemmel som åpner for at kommunene kan samarbeide med statlige institusjoner om folkebibliotek tjenester. Dette er komiteen positiv til, ikke minst med tanke på de utfordringene som folkebibliotekene står overfor når det gjelder bruk av ny teknologi, desentralisert utdanning, fjernlånstjenester, tilgang til databaser mv. Dette fordrer utvikling av samarbeidsordninger på tvers av kommune- og institusjonsgrensene.

De er videre enighet i komiteen om at fengselsbibliotekene står overfor store utfordringer, og vi mener fengselsbibliotekene må med i vurderingene i forbindelse med ideene om det sømløse bibliotek.

En samlet komite er bekymret over nedgangen i bokbusstjenestene, og vi mener det bør lages en nasjonal bokbussplan i forbindelse med bibliotekutredningen. I den sammenheng mener jeg at det er greit å se tilbake på behandlingen av ABM-meldingen. Da var det noen partier som var føre var, og det var mellompartiene og SV, som var uenige med flertallet, som ville fjerne de øremerkede tilskuddene og la dem gå inn i rammen. Vi bad i den forbindelse Regjeringen følge nøye med for å se konsekvensene av avviklingen av øremerkede tilskudd til mobil bibliotek tjeneste og biblioteklokaler, og eventuelt komme tilbake med forslag om ordninger for å sikre tilskuddene. Vi har sett hvordan dette har gått, og beklageligvis har våre antakelser slått til.

SV mener at det er rom innenfor den gjeldende lovgivningen til å kunne prøve ut og etablere samarbeidsløsninger mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige enheter der forholdene ligger til rette for det. Vi er også enige i at det må utredes nærmere hvilke virkemidler som kan være formålstjenlige for å legge til rette for et mer samordnet og sømløst biblioteksystem.

Vi støtter videre prinsippet om økt selvstyre og mer samarbeid på tvers av kommunegrensene og mellom fylkeskommuner og statlige instanser, men vi er også bekymret for at dette kan føre til et dårligere bibliotektilbud, og at konsekvensene kan bli et ulikt bibliotektilbud til kommunene. Bakgrunnen for denne bekymringen er at mange kommuner sliter med dårlig kommuneøkonomi, og en konsekvens er at dette lett fører til nedprioritering

av ikke-lovpålagte oppgaver. Høringene har vist at det er mange som deler disse bekymringene med oss.

Det er varslet et større utredningsarbeid på bibliotekfeltet i nær framtid, og vi mener at det ikke bør åpnes for forsøksvirksomhet som får som konsekvens at kommuner og fylker blir uten eget bibliotek, før endelige endringer i lovverket har funnet sted. Det er allerede gjort forsøk med sambruksløsninger og felleskommunale bibliotek som balanserer innenfor dagens lovtekst. Og gjeldende lov er, slik vi ser det, ingen hindring for utforskning av kreative løsninger. På denne bakgrunn mener vi derfor at foreslåtte endringer av § 4 ikke bør finne sted før mer omfattende utredninger av konsekvensene i en større sammenheng foreligger.

Når vi i SV ikke ser grunn til å akseptere muligheten for at man på forsøksbasis kan gjøre unntak fra kravet om at det skal være bibliotek i hver kommune, og kravet om faglig kompetanse i bibliotekene, er det fordi det er godt rom for det innenfor loven slik den er i dag, og fordi vi gjerne vil se utredningen som kommer. Det er mulig at vi er for negative, og at dette er skinnuenighet, det får tiden vise. Vi får i alle fall håpe at konsekvensene av en slik mulighet for bibliotekene, som flertallet nå kommer til å vedta, ikke blir som flertallets tidligere vedtak for to år siden ble for bokbussenes del.

G e i r - K e t i l H a n s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for kveldsmøtet er nå omme. Presidenten vil imidlertid foreslå at møtet fortsetter inntil dagens kart er ferdigbehandlet. – Det anses bifalt.

Eirin Faldet (A): Arbeiderpartiet er svært fornøyd med at usikkerheten om folkebibliotek i alle kommuner nå er over én gang for alle.

Det ble et opprør da det ble sådd tvil om hvorvidt det skulle være et bibliotek i hver kommune. Bibliotekene har etter hvert utviklet seg til å være mye mer enn bare et sted hvor man låner ut bøker. Det har blitt et samlingspunkt i kommunen, der små og store treffes, leser sammen og lytter sammen. Bibliotekenes ansatte skal ha ros for kreativitet og engasjement. Bibliotekene samler folk i kommunene for å presentere forfattere og ny litteratur. Det blir arrangert litteraturseminar, høytlesning, eventyrstunder og fortellerseminar. Alle disse aktivitetene har gitt bibliotekene et nytt innhold, og folk i by og land, gamle og unge, har fått et nært og godt forhold til bibliotekene. Da er det helt nødvendig at bibliotekene har kvalifiserte ansatte.

Arbeiderpartiet er fornøyd med at Regjeringen har signalisert at det skal lages en stor bibliotekutredning. Komiteen har samlet seg om at både situasjonen omkring fengselsbibliotekene og bokbussene tas med i denne utredningen. Jeg vil, så inderlig jeg kan, siden jeg representerer Hedmark og har grisgrendte distrikter i mitt fylke, be statsråden merke seg at bokbussene er et kjært element i bygdene. De har gitt mange rundt omkring i vårt lang-

strakte og gravgrendte land interesse for lesing og litteratur, ikke minst blant ungene våre.

Sonja Irene Sjøli (H) (komiteens leder): Høyre ønsker et sterkt folkebibliotek preget av høy kvalitet, tidsmessige tilbud og god tilgjengelighet for brukerne.

Bibliotekene har spilt en avgjørende rolle i folkeopplysningsarbeidet her i landet. Det å sørge for god tilgjengelighet av kunnskap og litteratur representerer holdninger og verdier det er viktig å ta med seg inn i informasjonssamfunnets tidsalder.

Bibliotekene kan ikke behandles isolert, men må ses i sammenheng med en helhetlig politikk der utdanning og forskning – og museum – utgjør en helhet for en kultur der historie, litteratur og kunnskap skal være framtredende.

Bibliotekområdet ble også behandlet i forbindelse med St.meld. nr. 22 for 1999-2000, Kjelder til kunnskap og oppleving – den såkalte ABM-meldingen. Høyre støtter konklusjonene fra denne behandlingen, at folkebibliotekene bør stimuleres til nytenkning og utvikling. Kanskje særlig gjelder dette bibliotek i små kommuner, der ressursene rimeligvis er begrensede.

De forslag Regjeringen nå kommer med, er en naturlig oppfølging av dette. Høyre støtter de liberaliseringer i form av forsøksordninger det nå legges opp til, og håper at mange kommuner vil sette i gang prøveordninger som vil virke stimulerende på bibliotektilbudet.

Mange av de innspillene som kom under høringen, vitnet om manglende tillit til at kommunepolitikere ville prioritere bibliotektilbudet dersom de stod fritt til å velge dette bort. Dette er en holdning til kommunepolitikere jeg ikke deler. I svært mange kommuner ser vi at lokalpolitikere gjør en god jobb i kulturpolitikken, selv i økonomisk trengte situasjoner. Bibliotekene er viktige institusjoner som det lokalt ville vært en stor politisk belastning å velge bort. Der noen byer har forsøkt å legge ned filialer, ser vi fort at publikum reagerer og står opp for bibliotektilbudet sitt. Etter Høyres syn er det ingen grunn til å tro at lokale politikere vil behandle dette feltet dårligere enn rikspolitikere – tvert imot. Dersom lokale politikere ikke kunne dekke seg bak de temmelig lave krav bibliotekloven stiller, men tydeligere måtte ta et kulturpolitisk ansvar for å sette biblioteket på den lokale agendaen, ville antakelig oppfinnsomheten for å skape et bedre tilbud bli enda større. Høyre ser dermed med forventning fram til at vi gjennom prøveordninger skal få belyst dette, slik at vi i det videre arbeidet med biblioteksektoren skal ha et bedre kvalifisert grunnlag for å stake ut kursen videre.

Enten man bor i en stor eller en liten kommune, vil man som bibliotekbruker ha den samme forventning til bibliotekets kvalitet. Framtidens bibliotek er ikke bare et sted for bokutlån. Tilgjengelighet av musikk, film, magasiner og nettbaserte tjenester vil etter hvert bli en selvfølgelig del av tilbudet. Her står de offentlige bibliotekene overfor store oppgaver. Veien fram til det sømløse bibliotek, med informasjonsformidling på tvers av tradisjonelle grenser, er lang, men nødvendig å gå. De mulighe-

ter de aktuelle lovendringer gir, kan gjøre veien kortere og lede fram til resultater dersom kommuner og fylkeskommuner griper sjansen.

Jan L. Stub (FrP): Vi lever i en spennende tid, hvor det er en rivende utvikling på mange områder. Men det er få områder i samfunnet hvor utviklingen kan sies å være større enn når det gjelder kunnskap og formidling av denne. Bibliotektilbudet er en viktig del av kunnskapsformidlingen og derfor i høyeste grad påvirket av utviklingen. For Fremskrittspartiet er det viktig at bibliotekene fyller sin tiltenkte funksjon på en best mulig, og mest mulig tidsmessig, måte.

At Stortinget i dag åpner for samarbeid mellom kommuner, er egentlig ganske udramatisk, men samtidig veldig positivt. Mange bibliotek vil ha godt av mer fleksible rammer for hvordan de organiseres. Samarbeid på tvers av kommunegrenser er i mange tilfeller helt naturlig og til beste for bibliotekenes brukere og det formidlingsansvar som bibliotekene har.

Med nye samarbeidsformer kommer også nye muligheter for bibliotekene. Stordriftsfordeler og ny teknologi som hittil har vært forbeholdt de aller største bibliotekene, kan nå gjøres tilgjengelige for bibliotek over hele landet.

Det bør være slik at alle bibliotek kan nås gjennom nye elektroniske kanaler, slik en del bibliotek allerede har fått til. Dette er muligheter som bør gjøres tilgjengelig også for grupper som i dag ikke har Internett. For eksempel bør det være slik at eldre kan gå til kommunens servicetorg og bla i papirkataloger eller elektroniske kataloger over boktilbudet, for så å få tilsendt bøkene.

Fleksibilitet og tidsmessighet i bibliotektilbudet er viktig på mange måter. For å få dette til på en best mulig måte er det viktig ikke bare å se på de helt nye løsningene. Vi må også ta med oss de gode, gamle løsningene, som har vist seg å fungere bra. Derfor er det viktig for Fremskrittspartiet at også bokbussene sikres som en naturlig del av et godt bibliotektilbud for fremtiden. Selv om mye av fremtidens kommunikasjon til og fra bibliotekene vil gå elektronisk, er en god distribusjon av bøkene helt grunnleggende for å nå barn, unge og mange eldre. Vi lever tross alt i et land med mange vanskelig tilgjengelige strøk, noe jeg også kjenner godt til fra mitt hjemfylke, Buskerud, hvor bokbussens neste besøk er noe mange ser frem til med stor forventning.

Ola T. Lånke (KrF): Det kunne vært fristende bare å slutte seg til dette svært gode innlegget fra Fremskrittspartiet om nødvendigheten av både bibliotek og bokbuss, men jeg har likevel tenkt å si litt.

Ethvert lokalsamfunn trenger et allsidig og framtidigrettet bibliotektilbud. Bibliotekene spiller en sentral rolle i utviklingen av livskraftige kommuner og lokalsamfunn. De forslag til endringer i bibliotekloven som er til behandling, åpner mulighetene for et nærmere samarbeid mellom kommuner og statlige institusjoner, og mellom flere kommuner, for at det skal kunne utvikles bibliotek-

modeller som svarer til de forventninger vi i dag bør ha til et moderne folkebibliotek.

Når det nå åpnes for slikt samarbeid på tvers av kommunegrensene, kan det kun skje på forsøksbasis. Fortsatt skal kravet om at det skal være et bibliotek i hver kommune, gjelde. Og komiteens flertall har i sine merknader sagt at man legger til grunn at departementet ved godkjenning av samarbeidsforsøk over kommunegrensene legger vekt på at forsøket vil styrke bibliotektilbudet i de samarbeidende kommuner.

Som kjent sendte Kulturdepartementet i fjor høst ut et forslag til endringer av bibliotekloven på høring. Dette lovforslaget gikk en god del lenger enn det vi i dag har til behandling. Om den høringsprosessen som fulgte, kan det framfor alt sies at den fungerte etter sin hensikt.

Et forslag om å oppheve kravet til fagkompetanse for biblioteksjefer møtte betydelig motstand, til tross for at flertallet på Stortinget tidligere hadde gått inn for dette. Motstanden kom ikke overraskende. I en tid hvor behovene for informasjon er økende, er det ikke riktig å lempe på kravene til fagkompetanse. Kristelig Folkeparti har også tidligere hevdet dette. Gjennom høringen fikk man testet ut stemningen. Det er jo det høringen skal være til.

Den samme reaksjon møtte forslaget om å oppheve plikten kommunene i dag har til å ha et eget bibliotek. Å ta til orde for at to eller flere kommuner skal gå sammen og etablere et felles, moderne biblioteksenter, er jeg ikke i tvil om er en framtidsrettet tanke. Departementet hadde også helt rett i at det er uklart om det i dag er lovhjemmel for dette. I dette tilfellet ble imidlertid den sterkeste drivkraften frykten for at kommunene ville se sitt snitt til å komme unna hele bibliotekplikten, og i stedet prioritere andre oppgaver. Erfaringer viser at bevilgninger til kultur lett blir salderingspost i økonomisk vanskelige tider. Så selv om intensjonene bak forslaget var de beste, er ikke tiden moden for det. I dagens virkelighet bør derfor bibliotektilbud fortsatt være en lovpålagt tjeneste for hver kommune.

For Kristelig Folkeparti er det helt sentralt at kommunene har et godt bibliotektilbud. Vi mener også at tiden er overmoden for å satse på nye, mer framtidsrettede modeller i biblioteksektoren. Utviklingen av ny teknologi krever det. Satsing på desentralisert utdanning, økt bruk av fjernlånstjenester og stadig større behov for oppdatert kunnskap og tilgang til databaser krever det. Biblioteket bør fortsatt kunne være den viktigste formidler av opplevelser, kunnskap og kultur i enhver kommune.

Biblioteket er demokratisk. Det gir alle innbyggere – uavhengig av status, økonomisk situasjon, kjønn og alder – samme rettighet og samme mulighet til å benytte seg av tilbudene, uten betaling. I Velferds-Norge er det fortsatt slik at ikke alle har råd til å kjøpe.

En viktig forutsetning for at alle skal kunne benytte seg av biblioteket, er tilgjengelighet. Etableringen av større interkommunale biblioteksentre kan lett medføre at avstanden til biblioteket blir større for noen. For å bøte på dette er det interessant, det som noen har gjort: å satse på tilbringertjeneste med en spesiell bibliotekbuss, slik at folk kan komme seg til og fra folkebiblioteket. Sola fol-

kebibliotek i Rogaland har gått foran og vist vei. Andre bør følge etter.

Tilgjengelighet til bibliotek tjenester har også tidligere vært en hemsko, særlig i utkantene. I denne sammenheng har – som flere har vært inne på i denne debatten – bokbussene hatt en viktig funksjon. Dessverre har tallet på bokbuss gått ned de siste årene. Vi tror imidlertid fortsatt det er viktig å satse på dette bokbusstilbudet, og at det heller bør styrkes. I denne sammenheng bør det vurderes om tiden nå er inne til å utarbeide en nasjonal plan for bokbussatsingen.

Det er av svært mange grunner positivt at departementet nå har varslet et større utredningsarbeid på bibliotekfeltet. I forbindelse med dette utredningsarbeidet vil det også være av betydning at både kommuner og fylkeskommuner kan prøve ut ulike samarbeids- og sambruksløsninger. Derfor er det viktig at lovverket ikke er til hinder for slike løsninger.

Til slutt konstaterer jeg at de foreslåtte endringer i proposisjonen er i samsvar med de tanker og anbefalinger som ble framlagt i ABM-meldingen, og at et bredt flertall i komiteen støtter Regjeringens forslag.

Det er imidlertid grunn til å undres over at Sosialistisk Venstreparti ikke ønsker å åpne for at det kan utvikles interkommunale samarbeidsløsninger på bibliotekområdet. Ikke minst er dette underlig på bakgrunn av at partiet i forrige stortingsperiode, i forbindelse med oppfølgingen av ABM-meldingen, gikk inn for å bevilge midler til utprøving av interkommunale samarbeidsordninger på arkiv- og bibliotekområdet. Selv om det i høyeste grad skal være tillatt å skifte mening, er det vanskelig å betrakte SVs nye posisjon som noe annet enn et skritt bakover.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Ikkje uventu var det betydeleg uro rundt lovforslaga frå departementet om endring av folkebiblioteklova som vart sende ut på høyring. Mange var opptekne av om kommunane med sin dårlege økonomi ville ha økonomisk evne til å halde oppe bibliotektenestene.

Folkebiblioteket har hatt og vil ha ei særskild viktig rolle i kultursamanheng. Senterpartiet ser på biblioteka som eit velferdsgode – som skal kome alle til gode – der gratisprinsippet er overordna.

Høyringsforslaget har skapt debatt og engasjement. Til statsrådens ros skal det seiast at ho har lytta, ho har teke høyringsutsegnene på alvor, og ho har lagt fram eit lovendringsframlegg som har brei støtte i Stortinget. Det er godt at statsråden ikkje lét det gå prestisje i ei slik sak, men valde, etter mi meining, ei svært fornuftig løysing. Her vert det opna for å prøve ut alternative måtar å organisere bibliotekoppgåvene på regionalt nivå på. Departementet kan gi dispensasjon frå kravet om eit fylkesbibliotek i kvar fylkeskommune, som eit forsøksprosjekt.

Lovendringa, som gir rom for meir fleksible løysingar, vert støtta fullt ut av Senterpartiet. Vi støttar også at det kan gjerast unntak frå kravet om at det skal vere eit folkebibliotek i kvar kommune. Dette kan gi dei kommunane som ønskjer det, høve til å prøve ut samarbeidsløysingar gjennom interkommunalt samarbeid der dette er

ønskjeleg, og der tilhøva elles ligg til rette for det. Eg synest det er ei spennande utfordring, og det gir kommunane mange moglegheiter. Det varsla utgreiingsarbeidet på bibliotekfeltet ser Senterpartiet fram til. Eg går då ut frå at viktige erfaringar frå kommunane og fylkeskommunane som har prøvd ut alternative sambruksløysingar, vil verte tekne med i det varsla arbeidet.

Stortinget vil få høve til å gå inn i ein grundigare debatt om biblioteka seinare. Då skal vi debattere både innhald og den store verdien folkebiblioteka har for folk flest, og ikkje minst det som eg vil karakterisere som det moderne biblioteket.

Eg vil understreke at Senterpartiet er glad for at statsråden ikkje kjem med endringsframlegg om krav til fagutdanna personale. Eg vil også her gi ros til statsråden for at ho står fast ved gjeldande lov.

Til slutt: Senterpartiet stemde i si tid mot å fjerne det øyremerkte tilskotet til bokbussar. Den uroa som komiteen no gir uttrykk for når det gjeld nedgangen i bokbussenesta, gav vi også uttrykk for då dette vart fjerna. Eg er derfor godt nøgd med at ein samla komitee står bak ein merknad om at Regjeringa i samband med den store bibliotekutgreiinga bør vurdere om det må lagast ein nasjonal bokbussplan. Eg trur vi treng både ein bokbussplan og bokbussane, det er ein viktig del av bibliotektilbodet rundt omkring. Og vi må berre erkjenne at det er svært mange i våre grisgrendte strom som saknar dette tilbodet.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Dei norske folkebiblioteka har hatt mykje å seia for framveksten og forvaltninga av viktige fellesverdiar i det norske samfunnet. Folkebiblioteka har gitt leselyst og opplysning til generasjonar av nordmenn, og har fungert som samlingsstader og kulturelle knutepunkt i kommunane. Dessverre vert i dag mange små folkebibliotek drivne på sparebluss, med mangelfullt tilbod og avgrensa opningstider. Når heile biblioteksektoren samstundes står framfor store utfordringar, m.a. med omsyn til auka bruk av ny teknologi, vert det stilt store krav til nytenking og kreativitet. Difor er det viktig at ein ser på strukturen i biblioteknettverket, slik at ein kan nytta ressursane på den beste måten og halda ved like eit kvalitativt og tidsmessig bibliotek. I denne samanhengen skal vi greia ut heile bibliotekfeltet under eitt, slik at ein kan sjå på fordelane ved nærare samhandling mellom folkebibliotek og fag- og forskingsbibliotek. Dette arbeidet vil vi setja i gang i samarbeid med Utdannings- og forskingsdepartementet, og det skal leiast av ABM-utvikling.

Som ledd i dette la Kultur- og kyrkjedepartementet i fjor haust fram eit høyringsnotat om forslag til endringar i lov om folkebibliotek. Forslaga vekte då engasjert debatt, og førre talar sa det ikkje uventa var mykje uro. Eg må seia at eg vart veldig overraska over alle reaksjonane, fordi det som var grunnlaget for forslaget, var noko heilt anna enn slik det vart oppfatta. Men eg vil òg seia at debatten var konstruktiv, og han viser at biblioteka har ein sentral plass i samfunnet. Departementet tok imot over 250 høyringsfråsegner, og forslaget fekk brei omtale i media. Debatten knytte seg fyrst og fremst til to av end-

ringforslaga. Det eine forslaget opna for større grad av samarbeid når det gjeld bibliotektilbodet, medan gjeldande lov krev at kvar kommune skal ha eit eige folkebibliotek. Det andre forslaget gjekk ut på å fjerna kravet i lova om fagutdanna biblioteksjef i kommunale bibliotek og i fylkesbiblioteka. Eg forstår innvendingane og den uroa desse to forslaga har skapt – i ettertid iallfall. Difor har eg valt ikkje å følgja dei opp i den framlagde odelstingsproposisjonen. Det opphavlege forslaget var uttrykk for eit ynske om å betra bibliotektilbodet til folk rundt om i heile landet, for vi må vedgå at tilbodet mange plassar ikkje er slik det bør vera, sjølv med dei klare lovpålegga som eksisterer. Men i samsvar med dei fleste høyringsfråsegnene har eg kome til at det mest formålstenlege vil vera å vurdere alle substansielle endringar i lys av den samla gjennomgangen som det er meininga snart å setja i gang.

Eventuelle endringar i lovverket som ei oppfølging av den komande utgreiinga vil kunna ta tid, men det er likevel klokt å gjera nokre endringar no. Mellom anna vil eg leggja betre til rette for forsøksverksemd med samarbeidskonstellasjonar, som eventuelt kan følgjast opp med ytterlegare lovendringar i neste runde. Eg vil altså halda på kravet om folkebibliotek i kvar kommune og fylkesbibliotek i kvar fylkeskommune, men med høve til å gi unntak i forsøkssamheng. Sjølv om det var ei gal oppfatning av høyringsforslaget at kommunane ville stå fritt til å leggja ned bibliotektilbodet, viste debatten i media at tida ikkje er moden for ei endring som ville ha opna for ei slik utvida samarbeidsverksemd. Målet med endringsforslaga var å fjerna hindringar for alternative måtar å organisera folkebibliotektenester på og gi ei best mogleg utnytting av ressursane. Eg meiner framleis at det krevst bibliotek av ein viss storleik for å fylla eit breitt oppgåvespekter i framtida. Lokalet, samlingane og utstyret må kunna dekkja mange formål. Dei tilsette må ha god fagkompetanse, og opningstidene må vera så romslege at folk kan koma dit når dei har behov for det. Interkommunalt biblioteksamarbeid kan vera ei rasjonell løysing mange stader. Eg legg no opp til at ABM-utvikling kan gi unntak frå kravet om bibliotek i kvar kommune, slik at ein kan prøva ut organisering som også inneber ei samlokalisering. Men målet må, slik som òg komiteen seier, vera å styrkja bibliotektenestene. Vi har alt gode eksempel på at utvida samarbeid mellom kommunar kan gi gode bibliotekløysingar. Til dømes har Tønsberg og Nøtterøy eit slikt velfungerande samarbeid. Det vert også opna for samarbeid om bibliotektenester med statlege institusjonar, som t.d. høgskular eller arkivinstitusjonar.

Eit stort fleirtal av høyringsinstansane åtvare vidare mot å fjerna kompetansekravet til biblioteksjefar i kommunar og ved fylkesbibliotek. Mange meiner at det å fjerna kompetansekravet vil gi uheldige signal i ei tid då biblioteka har store behov for ny og oppdatert kompetanse, t.d. innanfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi og i samband med etterutdanningsreformene. Med nær sagt uavgrensa tilgang til informasjon er det òg nødvendig med profesjonell hjelp til å finna relevant og kva-

litetsmessig tilfang. Eg har vurdert dei innkomne fråsegnene og foreslår å ikkje oppheva kompetansekravet.

Eg er glad for det arbeidet som er gjort, og er tilfreds med det forslaget som vi no har sendt over til Stortinget. Vi har hatt ein fruktbar prosess, som eg er overtydd om at alle partar har tent på. Prosessen vil halda fram, fyrst og fremst ved den utgreiinga vi vil ta til med, men òg gjennom dei røynslene vi får gjennom prøveordningane. Vi treng folkebiblioteket like mykje i morgon som vi gjorde i går. Men vi må ha eit folkebibliotek som kan gi brukarane det beste tilbodet. Lovforslaget er eit steg i den retninga.

Eg takkar Stortinget for at det har støtta dei forslaga som er lagde fram.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Magnar Lund Bergo (SV): Jeg sa i innlegget mitt at dette kanskje kunne bære preg av å være en skinndebatt, og det tror jeg kanskje det er. Jeg er i hvert fall av den mening at statsråden og SV har ganske felles ideer om hvor vi skal i framtiden.

Når vi allikevel har en frykt og en mistanke til det som nå foreligger, kan det være ubegrunnet, men jeg må også samtidig si at vi føler oss ikke alene om den frykten. De tilbakemeldingene vi har fått fra store deler av Bibliotek-Norge, viser at det er veldig mange som ser de samme signalene som vi.

Når Lånke sier at vi har skiftet standpunkt og at vi ikke kan støtte interkommunalt samarbeid, sier jeg jo i innlegget mitt at vi støtter alt sammen. Det er to ting som jeg ikke har lyst til å endre på nå – og jeg ser absolutt fram til utgreiinga foreligger – og det er kompetansekravet og bibliotek i hver kommune. Hvorfor slik hast?

Når det gjeld det som Lånke viste til, er det jo slik at det er ingen ting i dagens lovverk som hindrer at dette blir realisert. I så fall må jeg spørre: Hva er det som må endres i dagens lovverk for å gjøre det? Vi har eksempler fra f. eks. Tønsberg, hvor dette har skjedd, og det har skjedd innenfor dagens lovverk. Vi er ikke imot slike løsninger, men det er to måter å se dette på. Det ene sier vi ja til, og det er kvalitet, kvalitet, kvalitet, og det andre er spare, spare, spare, og det sier vi nei til.

Ola T. Lånke (KrF): Jeg skal ikke bidra til å forlenge denne debatten på overtid. Jeg vil bare si til denne siste bemerkningen om at det ikke har vært nødvendig med en lovendring for å åpne for et interkommunalt samarbeid, at det er i hvert fall stikk i strid med den vurdering som departementet har gjort når det gjelder dette, og det er derfor man også ønsker å lage en hjemmel for at slikt forsøk kan drives.

Jeg er klar over at det har vært etablert et interkommunalt bibliotek på Nøtterøy og Tjøme. Det er sågar et meget mønstergyldig og flott bibliotek, men det er nok det å si om det at det har skjedd selv om loven ikke egentlig åpner for det. Nå ønsker man å gi en klar hjemmel, og det

er noe annet enn at man har hatt en litt utydelig lovsituasjon på dette området.

Magnar Lund Bergo (SV): Ja, om dette strides det faktisk. På vegne av SV vil jeg da si at slike etableringer som det som har skjedd der nede, har vi ingenting imot. Det vil vi kunne være med på så lenge kvaliteten i det er sikret, og i det ligger da det synet: Hvorfor slikt hastverk?

Det andre som jeg hadde litt lyst til å kommentere, er bekymringen for bokbussene, som Høyre, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har gitt uttrykk for flere ganger. I kommuneproposisjonen for to år siden ble de øremerkede tilskuddene fjernet, og mot advarsler fra mellompartiene og SV om at dette kom til å bli ille for bokbussene, ble det likevel gjennomført. Sjøli nevnte her at man måtte ha tillit til kommunepolitikerne. Man ser da at en konsekvens av kommuneøkonomien i dag, med ikke-lovpålagte tiltak, er bokbussene sårbare. Konsekvensen er at man nå har et enstemmig vedtak om at det bør lages en nasjonal bokbussplan. Det burde vekke ettertanke.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 1024)

S a k n r . 5

Innstilling fra utenrikskomiteen om lov om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe (Innst. O. nr. 131 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 91 (2002-2003))

Presidenten: Første taler er Jon Lilletun, sakens ordfører.

Jon Lilletun (KrF): Eg er ikkje saksordfører, men eg legg fram saka for saksordføraren, då han sit i Lagtinget.

Noreg valde i fjor å ikkje innføre sanksjonar mot Zimbabwe under valet, men valde i staden å prioritere å føre vidare dei norske valobservatorane. Ein samla komite meiner dette var med på å sikre uavhengig dokumentasjon frå valet. Rapportar frå 2002 viser at det i tida før presidentvalet vart gjennomført grovt diskriminerande endringar i vallova, og at opposisjonen vart hindra innsyn og medverknad i valprosessen. Mange veljarar vart hindra i å gje si stemme. Opposisjonen vart fleire stader hindra i å drive valkamp. Opposisjonen vart utsett for omfattande politisk vald og trakassering, og det vart utført fleire politisk motiverte drap.

Ein samla komite uttrykkjer uro over at denne politiske undertrykkinga seinare har vart ved og til dels auka i styrke. President Mugabe og hans parti ZANU-PF står bak omfattande brot på menneskerettane, med m.a. politisk motiverte drap, tortur, vilkårlege arrestasjonar, undertrykking av retten til møteverksemd og trugslar mot rettsapparat og media. Presidenten og generalsekretæren i opposisjonspartiet er på tvilsamt grunnlag anklaga for høgforræderi, og risikerer dødsstraff. Alle utanrikskorrespondentar er no utviste frå landet. Tungt væpna politi og soldatar gjekk førre veke til angrep på folk som demon-

strerte mot det undertrykkjande regimet. Zimbabwe er i dag i ei sosial, økonomisk og politisk krise. Det tidlegare mest produktive landet i det sørlege Afrika har i dag ein inflasjon på 269 pst. Det er nærast ein akutt mangel på mat, bensin og pengar, noko som har gjort kvardagen til kvart einskilt menneske svært vanskeleg. Misnøya med fattigdom og undertrykking aukar, samstundes som president Mugabe sjølv lever eit liv i luksus.

Ut frå desse forholda er det grunnlag for særlege tiltak og internasjonalt press retta mot leiarskapen i Zimbabwe, sjølv om det ikkje er gjort vedtak om dette i FN's tryggingråd. Noreg har fire gonger tidlegare innført sanksjonar utan at det har vore bindande vedtak om dette i Tryggingrådet. Det gjeld tiltak mot Iran i 1980 på grunn av dei amerikanske gislane, mot Argentina i samband med Falklandskrigen, tiltak mot Sør-Afrika og Namibia i 1986 og 1987 på grunn av apartheid, og tiltak mot den Føderale republikken av Jugoslavia på bakgrunn av Kosovo.

Sanksjonane som vert innførte mot Zimbabwe no, skal vere målretta og så langt som mogleg ikkje gå ut over sivilbefolkninga i Zimbabwe. For å verne og hjelpe sivilbefolkninga er det framleis naudsynt å gje bistand til befolkninga i Zimbabwe. Denne bistanden vert kanalisert gjennom ikkje-statlege aktørar og FN. Målet om å verne sivilbefolkninga vart òg understreka i fråsegna i høyringsrunden.

Tiltaka som det no er gjort framlegg om å innføre, er å nekte visum til president Mugabe og hans medspelarar, å fryse deira eventuelle bankkonti og eignelutar i Noreg og eit generelt forbod mot eksport av våpen til landet, teknisk opplæring eller forsyning, framstilling, vedlikehald eller bruk av våpen og tilhøyrande materiell av alle slag. Dei norske tiltaka som no blir sette i verk, er på linje med EU si haldning mot Zimbabwe. Ein samla komite stør tiltaka.

Sanksjonar er berre eitt av mange tiltak. For at endringar skal skje, er det avgjerande at Zimbabwes naboland, særleg Sør-Afrika, legg press på styresmaktene i Zimbabwe med krav om endring. Det vil kunne leggje ytterlegare press på styresmaktene i Zimbabwe om å stanse den politiske undertrykkinga som no aukar.

Haakon Blankenborg (A): Eg sluttar meg naturlegvis til det som vart sagt frå representanten Lilletun. Det er ei samrøystes innstilling i samsvar med det som Regjeringa har lagt fram som forslag.

Eg skal ikkje gå inn på situasjonen i Zimbabwe konkret. Eg har berre ein kort merknad, som heng saman med det Lilletun sa om tidlegare vedtak om å innskrenke samkvetmet med andre land, og om sanksjonar mot andre land. Ved den debatten vi hadde for tre år sidan, gav Stortinget ein heimel til Regjeringa til å setje i verk slike tiltak også utan å gå til Stortinget dersom det var nødvendig ut frå tidsomsyn. Den fullmakta ligg naturlegvis som tidlegare. No har Regjeringa hatt tid til å leggje ho fram, og eg set pris på at det har skjedd.

Denne loven gir også rom for å gå ut over dei konkrete tiltaka som saksordføraren var inne på. Eg ønskjer ber-

re å seie at så sant det finst råd, håpar eg at Regjeringa vil samrø seg med Stortinget om det skulle vere aktuelt å gå vidare på konkrete tiltak. Då har ein her eit lovgrunnlag som gjer at ein slepp å gå til Stortinget med ein ny lov, men med heimel i den loven som no blir vedteken, kan ein gå vidare om nødvendig. Vi får håpe at det ikkje blir nødvendig, men at Regjeringa samrø seg med Stortinget før ein tek vidare skritt på dette området.

Det er av to omsyn. Det eine er at eg trur dei fleste partia er klare i høve til at ein skal forsøke å unngå å bruke økonomiske og andre sanksjonar mot andre land. Det bør brukast positive verkemiddel. Derfor bør ein i kvart enkelt tilfelle gå grundig gjennom dei tiltaka som blir sette i verk.

Den andre grunnen er at vi stadig understrekar at det skal vere klare FN-mandat for slike tiltak, men vi gjer unntak når vi gjer det saman med resten av Europa, og faktisk mange land som er utanfor Europa. Like fullt bør vi halde fast på at det normale er FN-mandat for slike tiltak, og dermed at vi handterer kvart tilfelle særskilt, også når nye tiltak blir gjennomførte.

Dette var ikkje eit innlegg for å reservere seg mot det som ligg der, men for å halde fast på den linja som eigentleg starta for tre år sidan, då denne fullmaktsloven vart gitt til Regjeringa.

Utenriksminister Jan Petersen: Formålet med dette innlegget er for så vidt ikke noe mer enn å bekrefte en samforstand med Haakon Blankenborg når det gjelder disse spørsmålene.

Jeg er helt enig med ham i at utgangspunktet er FN-vedtak, men det er samtidig viktig at man også reserverer seg muligheten til å gå sammen med f.eks. nære europeiske land. Jeg tror det er svært viktig at hvis man skal anvende sanksjoner, som det er mange motforestillinger mot, må det være en rimelig bredde i det for at det i det hele tatt skal være effektivt å gjøre det. Derfor er det svært viktig at sanksjoner ikke er en slags ryggmargsrefleks i en reaksjon overfor fenomener man ikke liker, men at det nettopp er målrettet og gjennomtenkt i forhold til det land og den konflikten man står overfor. Nettopp i et slikt perspektiv vil en samråding med Stortingets organer være en riktig arbeidsform.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5 (Votering, se side 1024)

S a k n r . 6

Innstilling frå kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven (Dublin II-forordningen) (Innst. O. nr. 130 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 95 (2002-2003))

Anita Apeltun Sæle (KrF) (ordfører for saka): Dublin-konvensjonen vert no erstatta av Dublin II-forordninga. Det betyr visse endringar i utlendingslova for Noregs del. Det er det saka handlar om i dag.

Dei reelle endringane i forordninga inneber at fristane landa imellom for å koma fram til kven som skal ha an-

svaret for ein asylsøkjjar og søknaden til vedkomande, no vert skjerp. Nytt er det også at dersom ein ikkje held ein frist på viktige område, er det likestilt med aksept av ansvar.

Dette betyr raskare realitetsbehandling av søknadene, noko som er positivt for alle partar. Samla sett er det anslått ein reduksjon i saksbehandlingstida på 14 veker.

Det som er svært positivt i endringa, er at omsynet til familien er styrkt. Komiteen er også tilfreds med at forordninga styrkjer einslege mindreårige asylsøkjjarar.

Ansvarsfordelinga landa imellom er dessutan klarare definert.

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti påpeiker at høyringsfristen i denne saka har vore kort. Det har han vore, men forordninga gjeld frå og med 1. september 2003, altså før Stortinget kjem saman igjen. Høyringsbrevet gjekk ut 21. mars, og 26 instansar uttala seg utan å ha innvendingar mot dei aktuelle endringane i utlendingsloven og utlendingsforskrifter.

Nokre av desse høyringsinstansane, i alle fall ein, har likevel generelle innvendingar mot visse moglege negative utslag av Dublin-forordninga. Eit breitt fleirtal i komiteen strekar under at ingen skal verta sende tilbake dersom dei risikerer forfølgning, og at prinsippet om non-refoulement vert slått uttrykkjeleg fast i forordninga sin fortale. Det er viktig for Kristeleg Folkeparti å streka under at slik er det.

Det same fleirtalet strekar også under at Noreg skal føra ein flyktningpolitikk som sikrar at asylretten er reell, og at asylsøkjjarane sine behov for vern vert tryggja.

Eg anbefaler den samrøystes tilrådinga.

Karin Andersen (SV): SV kommer til å stemme for lovforslagene. Men det er noen temaer der det er behov for en liten kommentar.

For det første høyringsrunden: Det at Regjeringen og flertallet konkluderer med at det er få innvendinger fra høyringsinstansene, er – for å si det pent – å tøyse sannheten litt, for de fleste av dem sier at de har hatt så kort tid at de ikke har hatt tid til å sette seg inn i saken, og derfor har de ingen kommentarer. Så å ta det til inntekt for saken er ikke helt i tråd med hvordan jeg i hvert fall ville konkludere i en slik sak.

Det andre er at her har man hatt en svært kort høyringsrunde. Hvis vi husker tilbake to–tre saker i salen her i dag, hadde vi en annen sak der statsråden argumenterte godt for at det bør være en høyringsrunde, særlig i saker som både kan berøre internasjonale konvensjoner som vi er forpliktet av, og som dreier seg om forhold som går på om foreldre og barn skal være sammen. Bruk av Dublin-mekanismene kan gå rett inn i kjernen av det temaet. Derfor mener vi at det hadde vært grunn til å ha en like lang høyringsrunde på dette, nettopp fordi det her sjølsagt er behov for å avklare i forhold til disse konvensjonene, men også i forhold til sjølstendig politikk, hva Norge vil praktisere i disse sakene.

SV mener at Norge ikke nødvendigvis har all verden å skryte av når det gjelder å ta hensyn til barn i f.eks. utvis-

ningssaker, enten man nå bruker Dublin-mekanismen, eller man bruker de alminnelige forvaltningsvedtakene som blir gjort. Man legger for liten vekt på de hensynene som statsråden var svært opptatt av i den tidligere saken. Det har f.eks. vært en sak som har vært debattert veldig sterkt i media den siste tida, der familiemedlemmer blir splittet og sendt til ulike land, og der det også er barn i familien.

SV og Senterpartiet er alene om en merknad som SV er veldig forundret over at vi har blitt stående alene om, nemlig at norske myndigheter på sjølstendig grunnlag har ansvar for å forsikre seg om at landene faktisk overholder sine forpliktelser også i praksis, og at tilbakesendelse ikke skal skje når det er tvil om et lands praksis. Dette dreier seg jo ikke om at vi bare skal følge våre forpliktelser på papiret. Å se at et land har skrevet under en slik konvensjon, betyr ikke nødvendigvis at landet følger sine forpliktelser. Vi vet at det i Europa nå er et veldig sterkt press på asylinstituttet i veldig mange land, der det er tatt til orde for svært sterke innstramninger, som er annerledes enn den norske politikken. Når flertallet sier at man faktisk skal forsikre seg om, og Regjeringen også sier at de skal forsikre seg om at man ikke sender noen tilbake til et land der de indirekte kan bli utsatt for forfølgelse fordi de vil bli sendt ut eller tilbake til et land, mener vi at man ikke oppfyller denne forpliktelsen hvis man ikke på sjølstendig grunnlag undersøker at dette faktisk skjer. Det må norske myndigheter ta et ansvar for.

SV konstaterer at Regjeringen sier at de skal gjøre det på papiret, men når det kommer til praksis, virker det som om de rygger litt tilbake. Denne merkningen dreier seg altså ikke om at det er uenighet mellom SV og Regjeringen om det er riktig å sende tsjetsjenske asylsøkere med gresk visum tilbake til Hellas. Der eksisterer det en reell uenighet mellom SV og Regjeringen. Men jeg håper at det ikke eksisterer en reell uenighet mellom SV og Regjeringen og SV og flertallet om at man i praksis har et ansvar for å sjekke at det man sier at man skal gjøre, også faktisk skjer.

Statsråd Erna Solberg: La meg få understreke at jeg er enig i kritikken når det gjelder den korte høyringsfristen. Bakgrunnen for det er at med den tilknytningen vi har til Schengen, blir dette gjeldende norsk rett i september. Den korte høyringsfristen er satt for at Stortinget skal fatte formalvedtakene, slik at de er en del av norsk lov før det tidspunktet loven faktisk gjelder i Norge. Vi synes det er greit at det står i norsk lov, når det faktisk vil være gjeldende prosedyre og det vi har sluttet oss til. Det gjør at jeg synes at vi bare unntaksvis skal ha slike korte høyringsfrister. Men jeg har forståelse for høyringsorganet som har problemer med å uttale seg med en så pass kort frist.

La meg så si at dette er en viktig sak for Norge. Dublin-konvensjonen, slik den fungerer i dag, gjør at det tar meget lang tid. Vi har valgt for antatt grunnløse søkere ikke å benytte Dublin-konvensjonen, fordi saksbehandlingen går hurtigere når vi gjør det selv. Vi kan

raskere returnere folk. Man unngår at de må sitte, som nå i dag, opptil seks måneder og vente på at et annet land skal bli ferdig med sine prosedyrer for å motta dem. Dette koster som kjent relativt mye, ifølge revidert nasjonalbudsjett. 21 pst. av de vedtakene som ble fattet i 2002 når det gjelder asylsøkere, dreide seg om asylsøkere som ble returnert til et annet Dublin-land på grunn av Dublin-regelverket. Da er det et ganske stort antall hvis denne prosessen tar lang tid. Derfor er det egentlig en gledelig endring, som skal gjøre at dette går hurtigere i Norge.

Jeg har bare lyst til å understreke at vi gjør faktisk det som representant Karin Andersen sier. Vi foretar på selvstendig grunnlag en vurdering av om andre land overholder disse konvensjonene. Derfor stoppet jeg videre utsendelse til Hellas vinteren 2001-2002, fordi det var satt spørsmålsteget ved Hellas' praksis i forhold til tsjetsjenerne. Det ble da både gått runder i Utenriksdepartementet og fattet vedtak som gjorde at man ikke har sendt tilbake de angjeldende tsjetsjenerne, men de har fått oppholdstillatelse i Hellas.

Det er ikke et spørsmålet om hvilken praksis man har i Hellas, men heller et spørsmål om hvilken behandling asylanter får i Hellas. Den er betydelig annerledes enn den behandlingen de får i Norge i forhold til ytelse og mulighet for å bo i landet. Det synes jeg ikke er et grunnlag for å suspendere bruken av Dublinkonvensjonen. Derimot er det helt klart at vi har et selvstendig grunnlag for å sikre oss at ingen blir sendt ut, også ved at vi bruker Dublinkonvensjonen, til situasjoner hvor beskyttelsesbehovene deres ikke blir ivaretatt. Men det har vi ingen klare indikasjoner på at noen av de landene vi har vurdert i den sammenhengen, faktisk har gjort. Vi har også bedt om å få det dokumentert fra de organisasjonene som har jobbet med dette.

Jeg har lyst til å understreke at på det området er det slik at da min statssekretær reiste til Hellas og møtte den greske Helsingforskomiteen, var de glade for det arbeidet vi gjorde, at vi sendte tilbake tsjetsjenerne til Hellas for vurdering, og at vi presset på og fulgte så sterkt med på det myndighetene gjorde i forhold til dette. Det bidrog faktisk til å heve Hellas' fokusering på asylbehandling, i stedet for at vi hadde latt et land som kanskje noen ganger spekulerer litt i sin egen asylbehandling og den lange tiden det tar, vinne når det gjelder byrdefordelingsbiten, og fortsette å ha en dårlig behandling og eventuelt ikke en korrekt behandling. Det er derfor av og til viktig at vi setter ned foten overfor andre land og sier at vi følger med på hva de gjør, at vi undersøker med høykommissæren hva deres faktiske praksis er, og at vi følger enkeltvedtak. Det kommer vi til å forsette å gjøre, slik at vi i Europa får en bedre total behandling av asylsøkere enn det situasjonen er i dag. I den sammenhengen er Norge meget forskjellig fra mange av de landene i det sørlige Europa.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 1025)

S a k n r . 7

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i petroleumsskatteloven mv. (Innst. O. nr. 123 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 92 (2002-2003))

Presidenten: Første taler er Torbjørn Hansen, som får ordet for sakens ordfører.

Torbjørn Hansen (H): Finanskomiteen har behandlet Ot. prp. nr. 92 om endringer i petroleumsskatteloven. Det er viktige endringer som gjøres når fjerningstilskuddsloven nå oppheves og erstattes med ordninger som gjør at fjerningsutgifter i stedet kan behandles som fradragsberettigede kostnader innenfor det ordinære petroleumsskattesystemet på linje med vanlige driftsutgifter, og ikke minst at det i tillegg innføres ordninger som gjør at skatteverdien av udekket underskudd som skriver seg fra fjerningsutgifter, kan utbetales ved opphør av virksomheten.

Det er derfor gledelig at det er en samlet komite som slutter opp om alle forslagene fra Regjeringen i en så viktig sak for en meget viktig næring, og at komiteen på den måten fortsetter linjen med bred politisk oppslutning om de endringer som til enhver tid gjøres i den norske petroleumsskatningen.

Ved lov av 15. juni 2001 ble det innført en rekke endringer i petroleumsskatteloven som gjør at begrunnelsen for å ha en egen fjerningstilskuddslov i det vesentlige faller bort. Det ble da gitt adgang til framføring av underskudd med rente og likedan muligheter til å overføre skattemessig underskudd ved fusjoner og overdragelser.

Det er viktig at endringene for fjerningsutgifter kommer nå. Fjerningsutgifter vil ha et stadig økende omfang på sokkelen i årene som kommer. Det er som regel betydelige og ofte svært høye beløp, og disse lovendringene betyr en økt sikkerhet for selskapenes effektive skattefradrag for disse utgifter.

Endringene vil også bety en betydelig forenkling. Den nåværende tilskuddsordningen har vært svært lite forutsigbar for selskapene. Den har reist mange avgrensings-spørsmål og nødvendiggjort egne parallelle regler og systemer i tillegg til skattereglene og slik sett vært tungvint og byråkratisk både for selskapene og for myndighetene. Det er også av denne grunn viktig ikke å videreføre fjerningstilskuddsloven som valgfri ordning, da dette ville bety to kompliserte regelverk i framtiden med betydelige administrative kostnader. Det legges dog opp til overgangsregler, slik at avtaler om overtakelse av selskaper med fjerningsforpliktelser hvor den tilskuddsmessige behandlingen av fjerningstilskuddsloven har vært et vesentlig element i avtalen, kan ha krav om overgangsordning.

Under arbeidet med lovendringene har Regjeringen også gjort en vurdering av muligheten for å gi fradrag for avsetninger til dekning av framtidige fjerningsutgifter. Komiteen støtter Regjeringens syn om ikke å gi fradrag for avsetninger. Dette ville kunne føre til svært uoversiktlige skattekreditter, mye kontrollarbeid for lignings-

myndighetene og ikke minst skjønnsavgjørelser med muligheter for økning av antall tvister. Ut fra dette vil det derfor være riktig å videreføre petroleumsskatteloven § 3 bokstav g annet ledd, slik at fradragsføring først kan gjøres når utgiftene er faktisk pådratt. Det er imidlertid komiteens syn at dette også følger av skatteloven § 14-4 tredje ledd.

Adgangen til å overføre underskudd med rente ved overdragelser, som ble innført i 2001, gir selskaper som vil trekke seg ut av norsk sokkel, muligheten til å beholde skatteverdien av underskuddene, forutsatt at det er et velfungerende marked. I overskuelig framtid vil det foreligge et slikt marked, men for ytterligere å øke sikkerheten på skattefradrag er det en viktig endring at skatteverdien av underskudd ved opphør som skriver seg fra fjerningsutgifter, kan utbetales fra staten.

Endringene som nå gjennomføres, er både forbedringer og ikke minst forenklinger i gjeldende regelverk. Det vil kunne gi incitament til økt interesse for marginale felt og felt i moden fase, og på den måten innebære en mulighet for å øke interessen for virksomhet på norsk sokkel både fra mindre selskaper og fra nye selskaper. Den enstemmige innstillingen anbefales derfor.

Gjermund Hagesæther (FrP): Saksordføreren har nå gjort greie for saka, så det skulle ikkje vere nødvendig i gå inn på dei enkelte punkta.

Eg vil likevel streke under at vi synest dette er eit godt forslag. Det gjeld også forslaget om at skattefordelen av underskot som skriv seg frå fjerningsutgifter, skal utbetales frå staten når selskapet avviklar si skattepliktige verksemd. Dette er ein fornuftig regel, som legg forholda betre til rette for auka utvinning på norsk sokkel. Dette fordi regelen fjernar eit økonomisk incitament til å stenge ned produksjonen for tidleg, mens inntektene er store nok til å dekkje fjerningsutgiftene.

Vi er likevel av den oppfatninga at ein tilsvarende regel burde gjelde der fjerningskostnader medfører underskot det enkelte året. Ein slik regel ville etter vår oppfatning ytterlegare bidra til maksimal ressursutnytting frå norsk sokkel. Men vi tar til etterretning i denne omgangen at det ikkje er fleirtal for ei slik endring, og vi vil derfor støtte innstillinga i sin heilskap.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 1025)

S a k n r . 8

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivinga mv. (Innst. O. nr. 122 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 93 (2002-2003))

Tore Nordtun (A) (ordfører for saken): La meg først ta opp de forslag som Arbeiderpartiet har fremmet, og de forslagene som Arbeiderpartiet er sammen med andre partier om.

I denne innstillingen fra finanskomiteen er det stort sett enighet på alle punkter i forhold til det Regjeringen

har presentert. Så har forslagsstillerne reist en del skatte-spørsmål i tillegg.

Jeg vil konsentrere meg om to viktige ting i innstillingen der man gjør endringer. Det gjelder først og fremst de såkalte NOKUS-reglene. Det har vært en del spørsmål skriftlig til komiteen om dette fra ulike selskaper, og det har også vært ganske sterkt framme i de høringene som har vært i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Selskaper under norsk kontroll i land med lav skattlegging er såkalte NOKUS-selskaper. Det gjelder særskilte skatteregler for disse selskapene. NOKUS-reglene innebærer at norske eiere skattlegges direkte for sin del av selskapets nettoresultat. Resultatet til selskapene fastsettes etter reglene i norsk skattelovgivning som om selskapet var skattyter.

Dette innebærer at norske aksjonærer skattlegges direkte for sin del av selskapets overskudd. Går selskapet med underskudd, kan norske aksjonærer trekke fra sin del av underskuddet i sin alminnelige inntekt, også den inntekten som stammer fra norske kilder.

Sammenliknet med tilsvarende regler i andre land er de norske reglene meget liberale. De gunstige reglene kan gjøre det mulig å utnytte regelverket til skattemotiverte tilpasninger. De samlede resultatene fra NOKUS-selskapene kan tyde på at reglene er for gunstige. Nettoresultatene til NOKUS-selskapene har vært overveiende negative siden reglene ble innført.

Regjeringen foreslår å endre reglene slik at underskudd i NOKUS-selskapene ikke kan trekkes fra i den alminnelige inntekten til norske aksjonærer, men bare kan framføres mot senere overskudd i samme selskap. Arbeiderpartiet og flertallet i komiteen mener dette vil bidra til å tette et hull i skattereglene. Vi kan ikke se at det er nødvendig å opprettholde dagens regler.

Så over til en annen viktig sak som også er reist i finanskomiteen, nemlig permitteringslovgivingen. Vi har hatt store debatter i Stortinget, og det vil det også bli freddag når vi diskuterer revidert nasjonalbudsjett, i forbindelse med økningen i arbeidsledigheten og de tiltakene som må tas i forbindelse med det. Komiteen har også sett på permisjonsregler i den forbindelse, og vi har foreslått overfor Regjeringen å endre dem.

I dag har bedriftene mulighet til å permittere de ansatte i 26 uker. Noen bransjer har unntak og kan permittere de ansatte i lengre tid. Arbeiderpartiet mener at normalt bør en periode på 26 uker være lang nok, men det er behov for å tillate en lengre permitteringsperiode i noen bransjer for å hindre at bedriftene i disse bransjene må si opp personer med verdifull kompetanse, som dermed kan forsvinne fra bransjen. Vi fremmet derfor forslag om dette i vårt alternative budsjett. I komiteen var det enighet om å fremme forslag om lovendringer slik at Regjeringen i forskrift kan gi unntak fra 26-ukersregelen. Komiteen forutsetter at departementet gir forskrift om unntak, og at forskriften gis virkning fra og med 1. juli 2003. Arbeidstakere som i løpet av de siste 18 måneder har vært helt eller delvis permittert uten lønn i 26 uker til sammen, har krav på lønn og annet arbeidsvederlag fra

(Nordtun)

arbeidsgiver for den overskytende permitteringstiden. Departementet kan gi forskrift om adgang til å forlenge perioden på 26 uker før arbeidsgivers lønnsplikt gjeninntre for permitterte innen bestemte næringer.

Når det så gjelder dagpenger som kan ytes i inntil 26 uker i løpet av en periode på 18 måneder ved hel eller delvis permittering hos samme arbeidsgiver, foreslår vi at departementet kan gi forskrift om adgang til å forlenge perioden med rett til dagpenger for permitterte innen bestemte næringer.

Så over til noen av de forslagene som Arbeiderpartiet reiser. Vi tar igjen opp delingsmodellen, som ble innført, som kjent, ved skattereformen i 1992. Delingsmodellen har gjentatte ganger blitt endret her i Stortinget, hovedsakelig i lempelig retning. Resultatet er at både motivene og mulighetene til tilpasninger til delingsmodellen har økt betraktelig gjennom å få det som reelt sett er arbeidsavkastning, til å bli skattlagt som kapitalinntekt. Det er samfunnsøkonomisk uheldig dersom det brukes store ressurser på tilpasninger hvis viktigste formål er nettopp å spare skatt. En annen uheldig side ved systemet er at den faktiske inntektsutjevningen gjennom skattesystemet svekkes sterkt. Arbeiderpartiet mener at dagens regler fører til at en for liten del av inntekten beskattes som arbeidsinntekt og en for stor del som alminnelig inntekt. Vi går derfor inn for en innstramming av reglene, slik at en større del av inntekten til ikke-liberale foretak beskattes som personinntekt. Dette gjøres ved at takreglene endres, ved at inntekt opp til 23 G og inntekt over 75 G skattlegges som personinntekt, mens inntekt mellom 23 G og 75 G skattlegges som alminnelig inntekt.

Vi tar opp forslag på dette punktet, men vi ser også fram til den debatten om skatt som kommer våren 2004.

Når det gjelder innstramming i reglene for beskatning av opsjoner i arbeidsforhold, foreslår vi også en lovendring. Arbeiderpartiet mener at dagens modell for beskatning av opsjoner i arbeidsforhold gir en skattefordel som først og fremst kommer bedriftsledelsen og høyt lønnede til gode. Arbeiderpartiet er skeptisk til bruk av opsjoner som avlønning, fordi dette bidrar til større ulikhet, med negative virkninger for lønnsdannelsen og økte problemer med innsidehandel. En opsjon representerer en økonomisk fordel for den ansatte og bør likestilles med konstant lønnsutbetaling. Den foreslåtte innstrammingen innebærer at fordelene av opsjoner skal beskattes som lønn ved innløsning eller salg. I dag kan opsjonsfordelen fordeles over alle inntektsår fra og med ervervsåret til og med innløsnings- eller salgsåret.

Til slutt litt om rabatten på unoterte aksjer, aksjer notert på SMB-listen og grunnfondsbevis. Her foreslår vi også en endring. Ved beregning av formuesskatt på unoterte aksjer verdsettes disse til 65 pst. av aksjenes skattemessige verdi. Formuesverdien, som er basert på den skattemessige verdien av eiendelene, vil normalt være vesentlig lavere enn aksjenes reelle verdi. Aksjer notert på SMB-listen ved Oslo Børs verdsettes til 65 pst. av kursverdien. Arbeiderpartiet går inn for å heve verdset-

tingen til 80 pst. av skattemessig verdi på ikke-børsnoterte selskaper og 80 pst. av kursverdien på aksjer notert på SMB-listen. Også grunnfondsbevis skal verdsettes til 80 pst. av kursverdien.

Bakgrunnen for at vi fremmer disse forslagene nå, er at vi over lengre tid helt klart har sett at her er det ikke bare muligheter, men det er også viktig å få rettet opp skjevheten i vårt skattesystem når vi ser utslagene av fordelingen ellers i samfunnet. Og det er viktig å fordele på en slik måte at vi kan opprettholde en skikkelig offentlig sektor både når det gjelder skoler og barnehager, og kan møte den økende arbeidsledigheten.

Presidenten: Representanten Tore Nordtun har tatt opp de forslagene han refererte til.

Torbjørn Hansen (H): Saksordfører Tore Nordtun har som sedvanlig redegjort godt for komiteens innstilling, som på mange områder er enstemmig.

Revidert budsjett er som kjent en revisjon av årets nasjonalbudsjett, og således er det mindre endringer som behandles i dag. Regjeringens omlegging av skattepolitikken, som hittil har gitt skatte- og avgiftsreduksjoner på rundt 20 milliarder kr, blir i liten grad berørt i denne proposisjonen.

I proposisjonen blir det foreslått å stramme inn de såkalte NOKUS-reglene for direkte skattlegging av nettoresultatet i selskaper under norsk kontroll i land med lavt skattenivå. Sammenlignet med tilsvarende regler i andre land er de norske reglene knyttet til fradragsrett for underskudd liberale, og de gunstige reglene gjør det mulig å utnytte regelverket til skattemotiverte tilpasninger. Regjeringen foreslår derfor å endre NOKUS-reglene slik at underskudd ikke lenger kan trekkes fra på annen inntekt, men må framføres mot senere overskudd i samme selskap. I tillegg til at dette gjør skattesystemet mer rettferdig og mer på linje med skattesystemer i andre sammenlignbare land, fører endringen til store forenklinger ved at til dels kompliserte beregninger av over- og underpris ved erverv faller bort.

Når det gjelder fradraget for fagforeningskontingenter, vil jeg understreke tilfredshet med at dette økes til 1 450 kr. Tilfredsheten skyldes det faktum at fagbevegelsen i samarbeid med Regjeringen og næringslivet har sluttet seg til et moderat lønnsoppgjør for 2003. Dette er en grunnleggende forutsetning for å bedre konkurransevnen til næringslivet, og det at Regjeringen har bidratt til dette, er meget positivt.

Permitteringsloven blir av en enstemmig komite tilpasset dagens situasjon med økende arbeidsledighet, ved at departementet gis fullmakt til å forlenge permisjonsperioden på 26 uker innen enkelte næringer. Dette kan være et godt bidrag i sykliske bransjer som har vært rammet av særnorske forhold på rente- og valutasiden. Verftsindustrien kan være et slikt område. Samtidig må vi erkjenne at det nok er andre forhold enn permitteringsregler som avgjør om enkelte bransjer har grunnlag for vekst og verdiskaping og økning i sysselsettingen i Norge i årene framover.

Komiteens flertall foreslår også en økning av rettsgebyret med 40 kr. Jeg vil understreke at dette er en uønsket gebyrøkning som har flere uheldige virkninger, bl.a. ved at tinglysningsgebyret øker. Årsaken er at flertallet i trygdeoppgjøret har varslet en økning av grunnbeløpet utover Regjeringens opplegg. Dette er en permanent utgiftsøkning. Det er også slik at Fremskrittspartiet ikke deltar på inndekning av utgifter som partiet vedtar sammen med Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Fremskrittspartiet burde kanskje lytte mer til den eneste fagøkonomen som hittil har støttet partiets økonomiske politikk, nemlig økonom Torgeir Høyen. Det han uttalte på Fremskrittspartiets landsmøte om sammenhengen mellom økning i offentlige utgifter og økning i skatter og avgifter, blir i denne innstillingen grundig dokumentert. Det er nesten litt underlig å se at Fremskrittspartiet, med sin historie på skatte- og avgiftsområdet, i dag er det partiet som går i første rekke når det gjelder å øke offentlige utgifter som i neste runde havner i fanget på skattebetalerne.

For øvrig foreligger det en del mindretallsforslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti om økning av skatter og avgifter for næringslivet. Dette gjelder arbeidsgiverbetalte behandlingsutgifter, det gjelder økt skatt på næringsdrivende gjennom innstramming i delingsmodellen, økt formuesskatt på bedrifter som ikke er notert på Oslo Børs' hovedliste, økt skatt på opsjoner i arbeidsforhold og til slutt dobbelt skatt på aksjeutbytte. Inntektene fra disse skatteøkningene skal visstnok brukes i kampen mot den økende arbeidsledigheten. Nå er det jo nettopp i næringslivet at arbeidsledigheten øker, og da blir det litt ubegripelig hvordan venstresiden skal kjempe mot økende arbeidsledighet gjennom å øke byrdene for allerede hardt pressede bedrifter. Noe av forklaringen får vi kanskje i debattinnlegget til Sosialistisk Venstrepartis leder, Kristin Halvorsen, i Tønsbergs Blad 14. juni, hvor det står:

«Et av grepene i SVs næringspolitikk dreier seg om å innføre skatt på aksjeutbytte. Dette rammer ikke næringslivet.»

Man hevder altså at økt skatt på egenkapital ikke rammer næringslivet. Og denne påstanden kommer fra partier som ønsker å opprette milliardfond nettopp for å støtte bedrifter som har problemer med tilgang på egenkapital, og fra partier som beklager seg når norske bedrifter blir solgt til utlandet som følge av svake norske Eiermiljøer. For næringslivet er det rimelig likegyldig om skatteøkninger kommer i form av økt skatt på utbytte eller i form av økt skatt på overskudd. Faktum er at verdiene forsvinner, og dermed svekkes grunnlaget for økt verdiskaping og sysselsetting.

Det er tilfredsstillende at flertallet støtter de fleste av Regjeringens forslag i denne proposisjonen.

Når det gjelder hovedlinjene i skatte- og avgiftspolitikken, er det liten tvil om at debatten om dette kommer med full styrke i behandlingen av neste års statsbudsjett og i behandlingen av Skattelovutvalgets innstilling.

Gjermund Hagesæter (FrP): Norsk økonomi er som kjent inne i ei svært negativ utvikling. Vi har stigande arbeidsløse, og vi har for tida også negativ vekst i økonomien. Den rentenedgangen som vi har sett den siste tida, har heller ikkje greidd å snu denne utviklinga. Det er derfor heilt klart at det er behov for ein monaleg reduksjon i det særnorske skatte- og avgiftsnivået for å betre norsk økonomi og snu denne utviklinga. På bakgrunn av denne situasjonen er det trist at dei endringane som ligg i denne saka, i all hovudsak er skatteskjerpingar og ikkje skatteletter.

Den mest alvorlege skatteskjerpinga som er foreslått, er forslaget om å endre reglane for skattlegging av selskap under norsk kontroll i land med låg skattlegging, dei såkalla NOKUS-reglane. Framstegspartiet er oppteke av at næringslivet skal ha stabile og føreseielege rammevilkår. Mange norske bedrifter har dei siste åra investert i utlandet på grunnlag av dei rammevilkåra som eksisterte på investeringstidspunktet. Ved at fleirtalet no vedtek å endre NOKUS-reglane i negativ retning, attpåtil med tilbakeverkande kraft, vil mange investeringar plutseleg framstå som mindre gunstige enn dei framstod på investeringstidspunktet.

Konsekvensane av denne endringa er i liten grad utgreidde, og endringa har heller ikkje vore send ut på høyring slik Regjeringa sin utgreiingsinstruks tilseier. Dette betyr at fleirtalet heller ikkje har oversikt over dei konsekvensane dette forslaget kan få m.a. når det gjeld norsk investeringsvilje i utlandet. Framstegspartiet vil derfor sjølvstemd stemme mot denne endringa.

Fleirtalet går også i denne proposisjonen inn for at rettsgebyret skal aukast med ca. 6 pst. Dette er etter vår oppfatning eit usosialt forslag som i stor grad vil gå ut over dei med dårlegast økonomi. Det vil m.a. gå ut over personar med betalingsproblem som har saker som blir brakte inn for m.a. forliksrådet, ved at rettsgebyret aukar. Vi synest derfor det er leit at regjeringspartia og støttepartia i denne saka, Arbeiderpartiet og SV, sender rekninga til desse personane. Vi ønskjer sjølvstemd å gå mot denne auken.

Framstegspartiet har også nokre eigne forslag som eg kort skal gå igjennom.

Det eine er at dagens praksis for taksering av anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft gir til dels svært ulike resultat, avhengig av kven som utfører taksten. Vi ønskjer ein meir einsarta praksis her og foreslår derfor ein gjennomgang av denne problemstillinga.

Vi har også eit forslag som gjeld tilpassingar i tonnasjeskattlegginga, særleg om valutaskattlegginga. Dette er eit forslag som, dersom det hadde blitt vedteke, ville gjort den norske tonnasjeskatteordninga meir i tråd med andre europeiske ordningar.

Avslutningsvis vil eg fremje Framstegspartiet sine forslag i innstillinga.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter har tatt opp de forslagene han har referert til.

Heidi Grande Røys (SV): Eg tenkte eg berre skulle kommentere eit par av punkta i proposisjonen, for som saksordføraren sa, er vi stort sett einige i alt Regjeringa har lagt fram. Så har vi nokre forslag sjølve som vi alle er einige om, og så har vi nokre forslag som enkeltparti står bak.

Eg vil fyrst kommentere litt om 26-vekersregelen. Eg er svært glad for at eit samla storting er einig om at enkelte bransjar skal få unntak frå 26-vekersregelen, og med verknad allereie frå 1. juli i år. Dette har vore eit krav som industrien har framheva som eit av dei viktigaste no i vår, og reaksjonane frå desse miljøa på avgjevinga av odelstingsproposisjonen har òg vore svært positive til akkurat dette vedtaket.

Store delar av næringslivet vårt er inne i ein svært vanskeleg periode, spesielt den delen av næringslivet vårt som er knytt opp til industrien. Denne næringa er vel van med svingingar, men denne gongen kan det sjå ut som om det er sterkare krefter og meir strukturelle endringar på gang. Innanfor industrien har det vore og er det difor store nedbemanningar på gang, og dette er altså bedrifter som må rekruttere folk med kompetanse frå eit større regionalt område. Oppseiingar betyr at kompetansen etter kvart forvitrar og flyttar ut, og det kan verte vanskeleg å erstatte denne typen kompetanse i framtida dersom den negative utviklinga held fram. Vi må jo tru at det vil snu igjen, og det er berre eit par år sidan eit av dei største problema denne industrien sleit med, var å få tak i nok kompetente folk.

Dersom vi no får omfattande rundar med oppseiingar, blir det endå verre å fylle dette kompetansebehovet når den negative utviklinga snur og ordrane kjem inn. Med ei permitteringstid på seks månader må anten bedrifta ta inn igjen dei permitterte utan nye ordrar – og det er ikkje spesielt økonomisk – eller så må dei altså gå til oppseiingar. Før kunne ein avvente at marknaden etter kvart ville kome seg igjen, og i alle fall inntil eitt år halde på kompetansen og arbeidsstokken. No får altså Regjeringa den moglegheita at dei kan sjå på regleverket og sjå på kva bransjar som eventuelt har bruk for ei tilpassing, og bruke regelverket fleksibelt. Eg vil oppmode Regjeringa om straks å ta i bruk regelverket. Partane i arbeidslivet, NHO og LO, har òg sendt brev til statsministeren med oppmoding om det same.

Alle partar må bidra i kampen mot arbeidsløysa. Regjeringa må, i lag med partane i arbeidslivet, finne fram til løysingar som bidreg til å halde kostnadsutviklinga nede. Dette må likevel *ikkje* skje på ein slik måte at det forsterkar forskjellsutviklinga i samfunnet. Når arbeidstakarane no viser vilje til moderasjon, må skattelette til høglønte og stadig auke i toppleiarane sine lønningar hindrast. Kravet til moderasjon må heller ikkje brukast til å nekte trygda og låglønte rettferdige og nødvendige forbedringar i sine levekår.

SVs plan mot arbeidsløysa, som vi skal kome nærare inn på på fredag, har ei slik klår omprioritering, frå privat forbruk til viktige fellesskapsprosjekt som bidreg til å få arbeidslause hender i arbeid – og som er finansierte av m.a. skatt på aksjeutbytte. Det forslaget fremmar vi i

denne innstillinga. Vi ser føre oss at forslaget fungerer som ei mellombels ordning til vi har fått behandla Skaugekommisjonen sitt arbeid, som nettopp har eit forslag om eit nytt system for utbytteskatt.

Eg må kommentere Høgre og Torbjørn Hansen sin kommentar til vår motstand mot skattefritak for arbeidsgivarbetalt behandlingforsikring. Det er ikkje mange vekene sidan regjeringspartia og Høgre hosta opp mange negative ytringar om forslaget til skattefritak for barnehageplassar som låg i barnehageforliket her i Stortinget – før regjeringspartia fann det for godt å vere med på det.

Eg skulle gjerne høyrte Høgre forklare den prinsipielle forskjellen i dei to forslaga – kvifor skattefritak på arbeidsgivarbetalt barnehageplass er så forferdeleg, mens skattefritak på arbeidsgivarbetalt behandlingforsikring er så mykje betre. Eg beklagar, men eg klarar ikkje sjå at det er den store prinsipielle forskjellen.

SV har innrømt at vi ikkje er glade for skattefritaket for barnehageplass, for det er ikkje i tråd med vår skattepolitikk, men det var ein del av eit forlik. Vi har innrømt det. Men regjeringspartia har argumentert hardt mot det eine og veldig varmt for det andre, utan at vi har høyrte at det er nokon prinsipiell forskjell. Eg klarar ikkje å skjønne det, men det kan hende at Høgre-folka kan forklare meg det anten i dag eller ved ei seinare anledning.

– Så tek eg opp forslaget vårt.

Å g o t V a l l e hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Heidi Grande Røys har tatt opp det forslaget hun selv refererte til.

Björg Tørresdal (KrF): Kampen for å sikre og skape arbeidsplasser er jobb nr. 1 for Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene nå. Eksportrettet industri sliter. Internasjonal konkurranse er en stor utfordring. Et av flere viktige og avgjørende tiltak i kampen for å sikre arbeidsplassene er det inntektspolitiske samarbeidet mellom Regjeringen og partene i arbeidslivet.

En samlet komite støtter Regjeringens forslag om å øke fradraget for betalt fagforeningskontingent fra 1 100 kr til 1 450 kr for inntektsåret 2003. Forslaget ble til som en del av det inntektspolitiske samarbeidet. Selv om alle partier støtter denne økningen av fradraget, bemerker Fremskrittspartiet i sin merknad at de er kritiske til denne fradragmuligheten. Partiet som til vanlig støtter de fleste forslag om lavere skatt, er altså kritiske i dette tilfellet. For Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene er denne endringen en liten skattelette til vanlige folk, samtidig som det er en honnør til et vellykket og avgjørende viktig inntektspolitisk samarbeid.

Det er gledelig og riktig at det blir flertall for et stramt budsjett. Regjeringens politikk for en lavere kronekurs og lavere rente virker i kampen for å sikre arbeidsplasser. Det er også viktig å ta vare på kompetansen i kortere konjunktursvingninger. Derfor er det også bra at Regjeringen har fått en mulighet til å utvide permitterings-

perioden i unntakstilfeller. Det er også flertall for gode sysselsettingstiltak for å skape nye arbeidsplasser.

Det er gledelig at det ikke blir flertall for å fjerne skattefritaket for gaver til frivillige organisasjoner, slik Arbeiderpartiet har foreslått. Det ville etter Kristelig Folkepartis mening vært helt galt om innsparinger skulle ramme Frivillighets-Norge. Skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner er en god investering i frivillighet, dugnad og velferdsarbeid i landet vårt.

Når det gjelder omtalen av arbeidet med å evaluere reglene for offentlige skattelister, er det gledelig at det er flertall for en merknad som sier at det i utformingen av reglene er avgjørende med en mest mulig riktig avveining mellom hensynet til åpenhet i ligningsforvaltningen og mulighetene til innsyn på den ene siden og sentrale personvern hensyn på den andre. Eller sagt på en annen måte: Åpenhet er viktig for å hindre maktmisbruk og urettferdighet, og personvern er sentralt for å unngå gapestokkmentalitet, spesielt i forhold til lavinntektsgruppene. Dette må det tas hensyn til i utformingen av reglene, slik at det ikke blir en sport å klikke seg inn på nettet for å få informasjon om hvem som tjener minst i gaten der en bor.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg skal ikke forlenge debatten, men vi har en del forslag som jeg vil fremme. Og det er nå engang slik at Vårherre passer på hvorvidt vi skal få være på havet og tjene penger eller ikke. Det er ingen automatikk i at vi får en sjekk i postkassen hver 14. dag eller hver måned. For alle fiskere er det nødvendig å sette av penger i gode tider og trekke fra i dårlige tider. Vi har fremmet forslag deretter i finanskomiteen. Jeg vil ikke forlenge debatten, men *det* er begrunnelsen for at vi har fremmet disse forslagene. Jeg tar herved opp de forslagene som vi har fremmet alene, og de vi står sammen med Fremskrittspartiet om.

Presidenten: Representanten Steinar Bastesen har tatt opp de forslag han selv refererte til.

Gjermund Hagesæter (FrP): Bjørg Tørresdal var veldig i tvil om kvifor vi var kritiske til fagforeiningsfrådraget, når vi er for skattelette på dei fleste områda. Kvifor vi er det, skal eg forklare veldig raskt.

Fagforeiningsfrådraget gir ein veldig avgrensa skattelette, samtidig som det gir meirarbeid for skattytarane, det gir meirarbeid for arbeidsgivarane, det gir meirarbeid for fagforeiningane, og det gir også meirarbeid for likningskontora. Vi ønskjer skattelette for alle, men vi ønskjer også å ha enkle skattereglar som dei fleste kan rette seg etter, slik at det blir minst mogleg arbeid for dei aktørane som eg her nemnde. Derfor går vi inn for generell skattelette, men vi ønskjer i utgangspunktet ikkje at fagforeiningsfrådraget skal aukast. Men når dette er gjort som ein del av samarbeidet mellom Regjeringa og aktørane i arbeidslivet, tek vi det til etterretning, og røystar heller ikkje mot det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 1026)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal da gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter

I

I lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter gjøres følgende endringer:

§ 2 femte ledd skal lyde:

Alderspensjon kan ikke ytes så lenge pensjonssøkeren er medlem av Stortinget eller *Regjeringen*, eller er tilsatt i offentlig eller kommunal tjeneste i hovedstilling.

§ 7 skal lyde:

Dersom aldersmessige eller andre hensyn tilsier det, kan tidligere stortingsrepresentant som ikke har rett til alderspensjon etter § 2 eller uførepensjon etter § 5, av styret – eventuelt etter søknad – tilstå *ventegodtgjørelse* fra det tidspunkt han ikke lenger oppbeholder godtgjørelse som representant.

Ventegodtgjørelse tilstås med *et beløp* som fastsettes for høyst tre år om gangen og som ikke overstiger den alderspensjon vedkommende på grunnlag av sin funksjonstid ville ha vært berettiget til. Pensjonsstyret kan likevel – i spesielle tilfeller – tilstå høyere *ventegodtgjørelse* enn funksjonstiden tilsier, dog ikke høyere enn full alderspensjon. *Hvis annen årsinntekt overstiger 1/12 av stortingsrepresentantenes faste godtgjørelse, reduseres ventegodtgjørelsen tilsvarende, jf. dog § 8.*

Bestemmelsen i § 4 tredje ledd gjelder tilsvarende for *mottaker av ventegodtgjørelse* som forsørger barn.

§ 8 skal lyde:

Dersom en tidligere stortingsrepresentant som mottar pensjon eller ventegodtgjørelse i medhold av denne lov tilkommer fremmøtegodtgjørelse som senere innkalt vararepresentant, reduseres fremmøtegodtgjørelsen med det beløp representanten mottar i pensjon eller ventegodtgjørelse.

II

Denne lov trer i kraft fra 1. juli 2003.

Endringene i § 7 får ikke virkning for allerede innvilget førtidspensjon/ventegodtgjørelse.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v

om endringer i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven)

I

I lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven) gjøres følgende endringer:

§ 7 nytt annet ledd skal lyde:

Kommunen har plikt til å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder.

Nåværende annet og tredje ledd blir henholdsvis tredje og fjerde ledd.

Ny § 7a skal lyde:

§ 7a. Samordnet opptaksprosess i kommunen

Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn. Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved selve opptaket. Ved en samordnet opptaksprosess skal likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager sikres.

Ny § 7b skal lyde:

§ 7b. Offentlig tilskudd til private barnehager

Godkjente barnehager skal behandles likeverdig i forhold til offentlige tilskudd.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

§ 8a annet ledd bokstav d skal lyde:

Barnehagens navn, adresse og organisasjonsnummer

§ 11 skal lyde:

§ 11. Barnehagemyndighetenes rett til innsyn

Kommunen og fylkesmannen er barnehagemyndighet etter denne lov.

Virksomhetens styrer eller eier plikter å gi barnehagemyndighetene de opplysninger som anses påkrevet for å utøve myndighetenes oppgaver etter denne lov.

Virksomhetens styrer eller eier plikter også å gi barnehagemyndighetene adgang til lokaler der det drives

barnehage eller virksomhet som er eller kan være godkjenningspliktige etter denne lov.

§ 12 nytt annet ledd skal lyde:

Godkjente virksomheter skal være registrert i Enhetsregisteret.

Nåværende annet ledd blir tredje ledd.

Ny § 15a skal lyde:

§ 15 a Foreldrebetaling

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om foreldrebetaling i barnehagen, herunder søskenmoderasjon og innteksgradering.

II

I lov 19. juni 1997 nr. 64 om endring i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd nest siste punktum og fjerde ledd oppheves.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endring:

§ 7 ny bokstav l skal lyde:

l) Hver av brudefolkene skal hver for seg erklære på ære og samvittighet at ekteskapet blir inngått av egen fri vilje, og at de anerkjenner hverandres like rett til skilsmisse.

II

Denne lov trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen om å sørge for endringer i «Erklæringen fra brudefolkene før prøving av ekteskapsvilkårene» i tråd med lov om ekteskap.

C.

Stortinget ber Regjeringen om å vurdere muligheten for nytt tillegg i utlendingsforskriften der det kreves dokumentert skilsmisse fra utenlandsk inngått ekteskap, før det innvilges familiejenforening på bakgrunn av ny ekteskapsinngåelse.

D.

Stortinget ber Regjeringen, så raskt som mulig endre utlendingsforskriften § 23, slik at den setter som vilkår at ekteskapskontrakter skal gi begge kjønn like, religiøse som lovmessige, retter til skilsmisse.

Presidenten: B, C og D blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 20. desember 1985 nr. 108
om folkebibliotek

I

I lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek vert det gjort følgjande endringar:

§ 4 andre ledd skal lyde:

Folkebiblioteket kan drives av kommunen alene, eller i helt eller delvis driftsfellesskap med annen kommune, fylkeskommunen eller statlig institusjon. Departementet kan gjøre unntak fra første ledd for forsøksvirksomhet.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 10 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.40.21)

Videre var innstillet:

§ 8 første ledd andre punktum skal lyde:

Departementet kan for forsøksvirksomhet gjøre unntak fra kravet om at alle fylkeskommuner skal ha et fylkesbibliotek.

§ 13 skal lyde:

§ 13 ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum

Statens oppgaver etter denne loven ivaretas av ABM-utvikling på vegne av departementet.

II

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe

§ 1

Kongen gis fullmakt til å treffe bestemmelser om innkrenking av samkvem med Republikken Zimbabwe.

§ 2

Bestemmelser gitt i medhold av denne lov gjelder med de begrensningene som følger av overenskomst med fremmed stat eller av folkeretten for øvrig.

§ 3

Ved overtredelse eller ved medvirkning til overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av denne lov gjelder §§ 2 og 3 i lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av

bindende vedtak av De forente nasjoners sikkerhetsråd tilsvarende.

§ 4

Denne lov trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endringer i utlendingsloven
(Dublin II-forordningen)

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd bokstav e skal lyde:

- e) kan kreves mottatt av et annet land som deltar i samarbeidet i henhold til *avtale mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat*,

§ 34 a første ledd første punktum skal lyde:

I den utstrekning Norge er forpliktet til det som deltaker i Schengensamarbeidet og samarbeidet i henhold til *avtale mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat*, kan utlendingsmyndighetene uten hinder av taushetsplikt oversende opplysninger om enkeltpersoner til myndighetene i land som deltar i slikt samarbeid, som ledd i eller til bruk ved behandling av sak om visum, asyl eller oppholdstillatelse.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om endringer i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. (petroleumsskatteloven)

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. gjøres følgende endringer:

I

§ 3 bokstav c tredje ledd skal lyde:

Ved samlet realisasjon av den virksomhet som underskuddet er oppstått i, eller ved sammenslutning av selskapet med annet selskap, kan samlet *udekket* underskudd som nevnt i annet ledd kreves overført fra det overdragende til det overtakende selskap.

§ 3 bokstav c fjerde ledd blir nytt åttende ledd.

II

§ 3 bokstav c nytt fjerde, femte, sjette og syvende ledd skal lyde:

Hvis en skattepliktig etter § 5 i et inntektsår har underskudd som omfatter utgifter til fjerning av innretninger brukt i utvinning, behandling eller rørledningstransport (fjerningsutgifter), skal fjerningsutgiftene, begrenset oppad til samlet underskudd i inntektsåret, fremføres særskilt (fjerningsunderskudd).

Forrige punktum gjelder likevel ikke fjerningsutgifter pådratt før det er truffet vedtak om fjerning i medhold av petroleumsloven. Annet ledd i denne bokstav gjelder tilsvarende for fjerningsunderskudd.

Fjerningsunderskudd og øvrig underskudd i et tidligere år skal være fratrukket i sin helhet før det gis fradrag for underskudd i et senere år. Fjerningsunderskuddet fratrekkes etter øvrig underskudd samme år.

Når det ved opphør av særskattepliktig virksomhet foreligger et udekket fjerningsunderskudd, kan den skattepliktige kreve utbetalt fra staten skatteverdien av slikt underskudd. Skatteverdien fastsettes ved å multiplisere udekket fjerningsunderskudd i alminnelig inntekt og i grunnlaget for særskatt med gjeldende skattesatser på

opphørstidspunktet. Beløpet fastsettes av ligningsmyndighetene ved ligningen for det året den særskattepliktige virksomheten opphører.

Sjette ledd gjelder tilsvarende når et fjerningsunderskudd står udekket ved oppløsning av et selskap eller annen skattepliktig innretning.

III

§ 3 bokstav g skal lyde:

Det gis ikke i noe tilfelle fradrag for avsetninger til dekning av fremtidige utgifter til fjerning av innretninger brukt i utvinning, *behandling* eller rørledningstransport.

IV

§ 5 sjette ledd annet punktum skal lyde:

Bestemmelsene i § 3 c annet ledd første og tredje punktum *samt tredje ledd* får tilsvarende anvendelse på overskytende friinntekt etter foregående punktum.

V

Endringen under I trer i kraft straks.

Endringen under II trer i kraft straks med virkning for underskudd oppstått fra og med inntektsåret 2003.

Endringen under III trer i kraft straks med virkning for fjerningsutgifter pådratt fra og med lovens vedtakelse.

Endringen under IV trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

B .

L o v

om opphevelse av lov 25. april 1986 nr. 11 om tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen (fjerningstilskuddsloven)

I

Lov 25. april 1986 nr. 11 om tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen oppheves.

II

Ved opphevelsen av lov 25. april 1986 nr. 11 om tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen (fjerningstilskuddsloven) skal følgende overgangsregel gjelde:

Utgifter til fjerning av innretninger brukt til utvinning, behandling eller rørledningstransport av petroleum kan likevel kreves behandlet etter reglene i fjerningstilskuddsloven dersom de er omfattet av vedtak om fjerning etter petroleumsløven § 5-3 truffet før vedtakelse av lov om opphevelse av fjerningstilskuddsloven, og vedtak etter fjerningstilskuddsloven § 5 femte punktum som innebærer at kjøperen av innretningen kan legge selgerens

inntekts- og skatteforhold til grunn ved beregningen av statens tilskuddsandel.

For at fjerningstilskuddsloven i slike tilfeller skal gjelde, må eieren av innretningen gi skriftlig melding om dette til Oljeskattekontoret senest ved innlevering av selvangivelsen for 2003.

III

Opphevelsen under I og overgangsregelen under II trer i kraft straks med virkning for fjerningsutgifter pådratt fra og med lovens vedtakelse.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det votes over lovenes overskrifter og lovene i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovenes overskrifter og lovene i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtakene vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det framsatt ni forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 3, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet og Kystpartiet
- forslagene nr. 4 og 5, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 6, fra Heidi Grande Røys på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 7–9, fra Steinar Bastesen på vegne av Kystpartiet

Forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen inkludere en vurdering av taksering av overførings- og distribusjonsanlegg for eiendomsskatteformål i den generelle gjennomgangen av kraftskatter og de konsesjonsbaserte ordninger som redegjort for i Ot.prp. nr. 1 (2002- 2003).»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv.

I

I lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt (skattebetalingsloven) gjøres følgende endring:

§ 5 første ledd bokstav e skal lyde:

- e) Skattepliktige trygdeytelser, pensjoner, *introduksjonsstønad etter introduksjonsloven*, vartpenger, livrenter og liknende stønader og ytelser, unntatt føderåd og underholdsbidrag.

II

I lov om merverdiavgift 19. juni 1969 nr. 66 gjøres følgende endring:

§ 16 nr. 4 andre punktum:

Med unntak av Posten Norge AS' omsetning av masseforsendelser av brev til utlandet, gjelder første punktum likevel ikke for Posten Norge AS' befordring av brev til utlandet.

III

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endring:

§ 6-2 nr. 1 bokstav b skal lyde:

- b. pensjon, *introduksjonsstønad etter introduksjonsloven*, føderåd i jord- og skogbruk, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser, underholdsbidrag, fødselspenger, omsorgspenger ved adopsjon, dagpenger under arbeidsløshet, sykepenger o.l. ytelser som skal regnes som skattepliktig inntekt for mottakeren,

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

IV

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr gjøres følgende endring:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Gebyret beregnes med utgangspunkt i et grunngebyr kalt rettsgebyret. Dette utgjør 740 kroner.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 55 mot 16 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.43.27)

Videre var innstillet:

V

I lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering gjøres følgende endring:

§ 3 (2) første ledd skal lyde:

Arbeidstakere som i løpet av de siste 18 måneder har vært helt eller delvis permittert uten lønn i 26 uker til sammen, har krav på lønn og annet arbeidsvederlag fra arbeidsgiver for den overskytende permitteringstid. *Departementet kan gi forskrift om adgang til å forlenge perioden på 26 uker før arbeidsgivers lønnsplikt gjeninntreter, for permitterte innen bestemte næringer.* Tid hvor arbeidstakeren har vært permittert som følge av arbeidskamp, regnes ikke med ved beregning av permitterings-tid etter dette ledd.

VI

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 4-7 annet ledd skal lyde:

Dagpenger kan ytes i inntil 26 uker i løpet av en periode på 18 måneder ved hel eller delvis permittering hos samme arbeidsgiver. *Departementet kan gi forskrift om adgang til å forlenge perioden med rett til dagpenger for permitterte innen bestemte næringer.*

VII

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 23-2 nytt femte ledd skal lyde:

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for introduksjonsstønad etter introduksjonsloven.

Nåværende femte til tolvte ledd blir nytt sjettede til trettede ledd.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

VIII

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

Presidenten: Presidenten vil her først la votere over forslagene nr. 7–9, fra Kystpartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 5-15 første ledd ny bokstav m skal lyde:

m. fordel vunnet ved arbeid som ikke er virksomhetsinntekt om bord i skip.

II

Endringa under I trer i kraft straks med virkning frå og med 1. juli 2003.

Departementet kan gje overgangsreglar, medrekna reglar om avkorting av minstefrådrag og personfrådrag.»

Forslag nr. 8 lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 7-11 første ledd bokstav d første punktum skal lyde:

Ved beregning av nettoinntekt etter bokstav a skal det gjøres et fradrag på 200 000 kroner i ligningsverdien.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.»

Forslag nr. 9 lyder:

«I lov om skatt av formue og inntekt 26. mars 1999 nr. 14 skal ny § 8-7 lyde:

§ 8-7 Fondsavsetning for eiere av fiskerifartøy

1. Skatteyster som driver fiskerivirksomhet med eget fiskerifartøy, eller som leier ut slikt fartøy til andre som benytter fartøyet i fiskerivirksomhet, kan kreve fradrag i alminnelig inntekt for avsetning til fond etter reglene i denne bestemmelse.
2. Avsetningen er begrenset oppad til 30 pst. av årets alminnelige inntekt av virksomhet som nevnt i foregående ledd.
3. Krav om avsetning må fremmes innen utløpet av selvangivelsesfristen.
4. Beløp som det er gitt fradrag for etter bestemmelsene foran, skal legges til skatteysterens inntekt for det året midlene disponeres, og senest ved ligningen for det femte året etter at det ble gitt fradrag for beløpet.
5. Departementet gir forskrift til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kystpartiet ble mot 1 stemme ikke bifalt.

Presidenten: Det voterer så over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 11/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) I følgende tilfeller fastsettes likevel godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats:

- a) Mottaker av utbytte er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd.
- b) Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsår utbytte utdeles.

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37, og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 11/28 av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse for realisasjon foretatt av aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd, for realisasjon av andel i verdipapirfond, eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skatteyster har betalt for aksjen dersom ikke annet er bestemt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med 3. mars 2003.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 60 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.44.09)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

I lov 26. mars. 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 8-15 annet ledd skal lyde:

(2) Renteinntekter, gevinster ved realisasjon av aksjer og andre finansielle inntekter er skattepliktige. Gevinster som følge av kurssvingninger på valuta som kan tilordnes selskapets finanskapital tilsvarende forholdet mellom selskapets balanseførte finanskapital og totalkapitalen er skattepliktige. Tilsvarende kostnader og tap er fradragsberettiget. Dette gjelder likevel ikke gevinst eller tap ved realisasjon av aksje eller andel som nevnt i § 8-1 første ledd d-g. Det gis kun fradrag for en andel av selskapets faktiske renteutgifter tilsvarende forholdet mellom selskapets balanseførte finanskapital og totalkapital. Ved beregning av rentefradraget skal eiendelens verdi fastsettes til gjennomsnittet av verdien ved inntektsårets begynnelse og verdien ved inntektsårets avslutning. Underskudd fastsatt etter reglene i denne bestemmelsen kommer ikke til fradrag i inntekt fastsatt etter fjerde og femte ledd og § 8-14 tredje ledd, men kan fremføres mot senere inntekt fastsatt etter denne bestemmelse etter reglene i § 14-6. Bestemmelsen i § 10-43 om fradragsbegrensning kommer ikke til anvendelse ved fastsettelse av inntekt som nevnt i første punktum for kommandittister og stille deltakere innenfor ordningen, eller for deltaker innenfor ordningen som eier andel i selskap som nevnt i § 10-60.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 60 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.44.27)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 4-12 andre ledd skal lyde:

Aksje notert på SMB-listen ved Oslo Børs verdsettes til 80 pst. av kursverdien 1. januar i ligningsåret.

§ 4-12 tredje ledd skal lyde:

Ikke børsnotert aksje verdsettes til 80 pst. av aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende.

§ 4-12 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Ikke børsnotert aksje i utenlandsk selskap verdsettes til 80 pst. av aksjens antatte salgsværdi 1. januar i ligningsåret.

§ 4-12 sjette ledd skal lyde:

Grunnfondsbevis i sparebank, gjensidig forsikringsselskap, kreditt- og hypotekforening og selveien- de finansieringsforetak verdsettes til 80 pst. av kursverdien 1. januar i ligningsåret. Er kursen ikke notert eller kjent, settes verdien til 80 pst. av den antatte salgsværdi.

§ 4-13 første ledd første punktum skal lyde:

For aksjeselskap eller allmennaksjeselskap som er stiftet året før ligningsåret, settes aksjeverdien til 80 pst. av summen av aksjenes pålydende beløp og overkurs.

§ 5-14 tredje ledd bokstav b oppheves.

§ 5-14 tredje ledd bokstav c blir bokstav b.

§ 6-50 oppheves.

§ 12-17 første ledd skal lyde:

Dersom skattyterens samlede personinntekt fra foretak der det fastsettes beregnet personinntekt ville overstige 23 ganger folketrygdens grunnbeløp (G), skal beregnet personinntekt begrenses så langt beløpsgrensen ville bli overskredet. Personinntekt fra foretak som overstiger 75 G skal likevel ikke begrenses ved fastsettelse av beregnet personinntekt. Annen personinntekt enn beregnet personinntekt, jf. § 12-2, skal ikke begrenses.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2003.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 55 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.44.50)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 5-15 annet ledd fjerde punktum oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 40 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.45.10)

Videre var innstillet under VIII:

§ 6-19 andre ledd fjerde punktum skal lyde:

Fradrag kan enten gis med inntil 1 450 kroner eller med inntil to promille av samlet utbetalt lønn.

§ 6-20 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Fradrag kan samlet gis med inntil 1 450 kroner eller med en forholdsmessig del av dette beløpet når fradragberettiget kontingent er betalt for bare en del av inntektsåret.

§ 6-40 fjerde ledd skal lyde:

I tilfelle skattyter skal gis begrenset eller fast fradrag for gjeld etter §§ 4-31 femte ledd og 4-53, gis det fradrag bare for rente av den gjeld som kommer til fradrag ved formuesfastsettelsen.

§ 8-1 nytt syvende ledd skal lyde:

Ved fastsettelsen av årets positive næringsinntekt fra reindrift, gis produsenten et inntektsfradrag på inntil 36 000 kroner per år. For inntekt over 36 000 kroner gis i tillegg et fradrag på 19 prosent av inntekten opp til et samlet fradrag på 61 500 kroner. Fradraget kan bare kreves av reineier som har drevet reindriftsvirksomhet over halvparten av inntektsåret. Personer som deler inntekten fra samme næringsoppgave mellom seg, skal dele fradraget forholdsmessig. Ektefeller kan til sammen ikke kreve mer enn ett fradrag. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette ledd.

§ 8-1 nytt åttende ledd skal lyde:

Ved fastsettelsen av årets positive næringsinntekt fra skiferproduksjon i Finnmark fylke eller kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåffjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, gis produsenten et inntektsfradrag på inntil 36 000 kroner per år. For inntekt over 36 000 kroner gis i tillegg et fradrag på 19 prosent av inntekten opp til et samlet fradrag på 61 500 kroner. Fradraget kan bare kreves av skiferdriver som har drevet virksomhet over halvparten av inntektsåret. Personer som deler inntekten fra samme næringsoppgave mellom seg, skal dele fradraget forholdsmessig. Ektefeller kan til sammen ikke kreve mer enn ett fradrag. Der som fordelten av fradraget sammen med fordel av eventuell annen støtte etter EØS-reglene om bagatellmessig støtte overstiger 250 000 kroner, skal fradraget reduseres slik at den samlede støtten ikke overskrider 250 000 kroner. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette ledd.

§ 8-1 nytt niende ledd skal lyde:

Frdrag etter § 8-1 sjetten, sjuende eller åttende ledd kan til sammen ikke overskride 61 500 kroner.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 8-15 andre ledd siste punktum skal lyde:

Bestemmelsen i § 10-43 om frdragsbegrensning kommer ikke til anvendelse ved fastsettelse av inntekt som nevnt i første punktum for kommandittister og stille deltakere innenfor *ordningen*.

§ 10-61 skal lyde:

Eier m.v. som direkte eller indirekte eier eller kontrollerer selskap eller innretning som nevnt i § 10-60, er skattepliktig for sin forholdsmessige andel av selskapets eller innretningens overskudd, fastsatt etter reglene i § 10-65, uten hensyn til utdeling av verdier fra selskapet eller innretningen, jf. likevel § 10-64. Underskudd fastsatt etter de samme reglene, *kan fremføres til fradrag i senere års inntekt fra selskapet*. Reglene i § 14-6 gis anvendelse så langt de passer.

§ 10-66 skal lyde:

Underskudd *kan bare fremføres* dersom det uttrykkelig erklæres at alt underlagsmateriale til selskapets regnskap vil bli fremlagt på ligningsmyndighetenes *begjæring*.

§ 10-68 skal lyde:

Ved realisasjon av aksje skal aksjens inngangsverdi opp- eller nedreguleres med endring i selskapets kapital etter reglene i § 10-34 så langt de *passer*. Det skal kun

foretas regulering i år deltakerne skattlegges etter reglene i dette kapittel.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Kystpartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 59 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.45.43)

Videre var innstillet:

§ 12-12 andre ledd bokstav f skal lyde:

f. særskilt fradrag for fiskere og fangstfolk etter § 6-60, særskilt fradrag for sjøfolk etter § 6-61, jordbruksfradrag fastsatt etter 8-1 sjetten ledd, *reindriftsfradrag fastsatt etter § 8-1 sjuende ledd og skiferfradrag fastsatt etter § 8-1 åttende ledd.*

IX

Endringene under I, III og VII trer i kraft fra 1. september 2003.

Endringene under II, IV, V og VI trer i kraft fra 1. juli 2003.

Endringene under VIII trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Til slutt voterer det over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endring:

I

§ 23 nr. 2 nytt fjerde ledd skal lyde:

Fullt samordningsfradrag skal i alle tilfelle begrenses slik at pensjonisten ikke taper på at pensjonisten selv eller ektefellen, har tjent opp pensjonspoeng i folketrygden.

II

Endringen under I trer i kraft straks og gis virkning for tidsrommet etter 31. desember 1976.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet ble med 57 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.46.09)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 9

Referat

1. (134) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
  1. lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Besl. O. nr. 89 (2002-2003))
  2. lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) (Besl. O. nr. 90 (2002-2003))
  3. lov om endring i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (parkeringsforbud for registreringspliktig kjøretøy uten kjennemerker) (Besl. O. nr. 91 (2002-2003))
  4. lov om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.) (Besl. O. nr. 92 (2002-2003))
  5. lov om endringer i folketrygdloven (svangerskapspenger til selvstendig næringsdrivende) (Besl. O. nr. 93 (2002-2003))
  6. lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (Besl. O. nr. 94 (2002-2003))
  7. lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) (Besl. O. nr. 95 (2002-2003))
  8. lov om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven (Besl. O. nr. 96 (2002-2003))
  9. lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) (Besl. O. nr. 97 (2002-2003))
  10. lov om endringer i utlendingsloven (Besl. O. nr. 98 (2002-2003))
  11. lov om endring i lov 26. juni 1992 nr. 87 om forsøk i offentlig forvaltning (Besl. O. nr. 99 (2002-2003))
  12. lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpassing) (Besl. O. nr. 100 (2002-2003))
  13. lov om endringer i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven) (Besl. O. nr. 101 (2002-2003))
  14. lov om endring i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond (Besl. O. nr. 102 (2002-2003))
  15. lov om endringer i lov om enerett til firma og andre forretningskjennetegn mv. (Besl. O. nr. 103 (2002-2003))
  16. lov om alternativ behandling av sykdom mv. (Besl. O. nr. 104 (2002-2003))
  17. lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (tidsbegrenset uførestønad) (Besl. O. nr. 105 (2002-2003))
  18. lov om endringer i folketrygdloven (Besl. O. nr. 106 (2002-2003))
  19. lov om endringer i folketrygdloven (økt grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister) (Besl. O. nr. 107 (2002-2003))

– og at lovvedtakene er sendt Kongen.
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (135) Lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper, lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper og i enkelte andre lover (likestilling i styre i statsaksjeselskaper, statsforetak, allmennaksjeselskaper mv.) (Ot.prp. nr. 97 (2002-2003))
3. (136) Lov om endring i lov 20. desember 2002 nr. 88 om endringer i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak mv. (Ot.prp. nr. 101 (2002-2003))
Enst.: Nr. 2 og 3 sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
4. (137) Lov om endringer i straffeprosessloven (utvidelse av politijuristenes påtalekompetanse mv.) (Ot.prp. nr. 98 (2002-2003))
5. (138) Lov om endringar i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (ankesum) (Ot.prp. nr. 99 (2002-2003))
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes justiskomiteen.
6. (139) Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) (Ot.prp. nr. 100 (2002-2003))
Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for sosialkomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

Møtet hevet kl. 23.50.